

SYSMÄ

Kaava-alueen arkeologinen inventointi

**Antti Bilund
Hannu Poutiainen
Päijät-Hämeen maakuntamuseo
Lahden kaupunginmuseo**

1999

Inventoinnin rahoitus
Sysmän kunta

SISÄLLYS

Sivu

1.	Johdanto	3
2.	Kohdeluettelot	4
3.	Muinaisjäännöskohteet	6
3. 1.	Esihistorialliset muinaisjäännökset	6
3. 2.	Muut mahdolliset muinaisjäännökset	60
4.	Hajalöytöpaikat	63
5.	Yhteenveto	66
Liitteet	1 Muinaisjäännöskohteet	
	2 Negatiiviluettelo	
	3 Diapositiiviluettelo	

1. Johdanto

Sysmän kunnan kaava-alueen arkeologinen inventointi tuli mahdolliseksi, kun Sysmän kunta myönsi sitä varten määrärahan. Kenttäkauden 1999 aikana tehtyyn inventointiin oli varattu 40 000 markkaa. Lisäksi kunta vastasi inventoijien kenttätöiden aikaisesta majoituksesta.

Annetun tehtävän mukaisesti maastotyössä keskityttiin tarkastamaan kaava-alueen tunnetut muinaisjäännökset ja etsimään alueelta uusia kohteita. Kaava-alueen ulkopuoliseen inventointiin jäi aikaa vain päivän verran.

Inventoinnin tekivät FM Hannu Poutiainen ja fil. yo. Antti Bilund. Arkeologian opiskelija Piritta Häkälä, joka oli Lahden kaupunginmuseon järjestämä harjoittelija, oli myös mukana inventointityössä koko kenttätöjaksen ajan. Vapaaehtoisena työntekijänä oli kolmena päivänä mukana HuK Merja Uotila, joka valmistele laudatur -työtä Päijät-Hämeen rautakautisista kätkölöydöistä. Lisäksi otti maastotyöhön osaa monena päivänä, sikäli kuin koulutyöltään ennätti, 12-vuotias Kalle Lappinen, joka toimi inventoijille myös korvaamattomana oppaana.

Inventointikertomuksen alussa olevassa kohdeluettelossa on mainittu kaikki ennestään tunnetut ja nyt tarkastetut sekä inventoinnissa löydetyt uudet kohteet. Kohteista on mainittu rekisterikylä, nimi, peruskoordinaatit, kohteen laji, mahdolliset löydöt ja KM-numero, mahdolliset aiemmat löydöt, lähilöydöt ja valokuvanumerot. Lisäksi on kuvattu lyhyesti topografia ja maalaji sekä kerrottu havainnot kohteiden laajuudesta ja ominaisuuksista sekä mahdollisten löytöjen määrästä.

2. Kohdeluettelot

Luettelo 1. Esihistorialliset muinaisjännökset.

Nro	nimi	Laji	x	y	z	Sivu
19	Seurakunnan maa	Uhrikallio, rautakausi	6821 79	3429 21	90	6
20	Surmakivi	Uhrikallio ja hautaröykkiö, rautakautisia	6821 79	3429 42	80-85	8
21	Ihananiemi	Kalmisto, hautaröykkiötä, asuinpaikka/hautapaikka, rautakautisia	6821 90 6822 02 6822 10	3429 41 3429 48 3429 45	80-85	10
22	Kirkkovainio	Asuinpaikka, kivikausi	6822 01	3429 38	85-87,5	14
23	Suurikylä	Uhrikivi, rautakausi	6822 08	3429 50	82,5	16
24	Simolanrinne	Uhrikivi, rautakausi	6822 34	3429 82	82,5-85	18
25	Nevala	Uhrikivi, rautakausi	6823 32	3429 72	85	20
71	Saha	Uhrikallio(?), rautakausi	6822 16	3430 12	82,5	21
82	Haapasaari	Kalmisto, rautakausi	6821 78	3429 68	79-80	23
84	Jokiontie	Kalmisto(?), rautakausi	6821 98	3430 68	80-85	24
85	Akanoja	Uhrikallio, rautakausi	6822 58	3429 48	85-87,5	26
86	Seurakuntatalo	Uhrikallio(?), rautakausi Hakkauksia, historiallinen aika	6822 46	3429 86	90	28
87	Leppäkorventie	Uhrikallio, rautakausi	6823 19	3429 89	87,5-90	30
88	Taimiston torppa	Uhrikallio, rautakausi	6822 32	3429 23	95	31
89	Kukkulanmäki	Asuinpaikka, varhaismetalli- kausi	6822 31	3431 28	80-85	33
90	Lopperi	Uhrikallio, rautakausi	6823 02	3430 32	85-90	35
91	Jyrtinlampi	Uhrikivi, rautakausi	6823 41	3429 26	85-87,5	37
92	Toivolankoulu	Uhrikallio, rautakausi	6822 74	3429 89	87,5-90	38
93	Rantala	Uhrikivi, rautakausi	6822 56	3430 66	85	40
94	Nuijanpohja	Asuinpaikka, kivikausi	6824 64	3429 48	82,5-85	42

Luettelo 2. Muut mahdolliset muinaisjäännökset.

Nro	Nimi	Laji	x	y	z	Sivu
-	Kaunistontie	Kalliohakkaus	6822 44	3430 55	85-87,5	43
-	Väihkölänmäki 2	Peltoröykkiö	6822 84	3428 75	100	44
-	Päivärinne	Kaski-/peltoröykkiötä, rakennustenperustuksia	6822 26	3428 84	105-110	45

Luettelo 3. Esihistorialliset hajalöytöpaikat.

Nro	Nimi	Laji	x	y	z	Sivu
77	Väihkölänmäki	Kupurasolki, rautakausi	6822 54	3428 54	120-122,5	46
-	Niemensivu	Raha, rautakausi	-	-	-	47
-	Sysmäla	Riipushioin	6821 50-80	3429 20-50	-	48

3. Muinaisjäännöskohteet

3.1. Esihistorialliset kiinteät muinaisjäännökset

Kohdenumero 19

Kylä	Nimi	Peruskartta	x/y/z
Suurikylä	Seurakunnan maa	3121 03 Sysmä	6821 79 3429 21 n. 90

Mj-laji	Ajoitus	Lkm	Lk
Uhrikallio	Rautakausi	1	I

Tila ja Rno	Maanomistaja
Kirkkoherranvirkatalo 5:29	Sysmän seurakunta Sysmäntie 35 19700 Sysmä

Ympäristö

Kohde sijaitsee Sysmän kirkosta noin 200 m luoteeseen, kirkkoa vastapäätä Suopellontien länsipuolella olevien omakotitalojen takana. Kuppikallio on loivasti itään laskevalla rinteellä olevan matalan pohjois-etelä-suuntaisen harjanteen eteläpäässä. Noin 40 m päässä lännessä on toinen samansuuntainen, noin 5 m korkea, jyrkkäseinäinen kallioharjanne. Idässä rinne laskee loivasti kohti Majutveden rantaa, joka on noin 250 m päässä. Kuppikallion ympäristö, myös sen ja lännessä olevan kallioharjanteen välinen notko, on aiemmin ollut viljeltyä. Nykyisin asutus ympäröi kuppikalliota joka puolelta. Idässä lähimpien talojen tontit ja pihat ulottuvat aivan kallion juurelle. Etelässä, lännessä ja pohjoisessa lähimpien pihojen laitaa on muutamia kymmeniä metrejä. Kuppikallion ja näiden välinen alue kasvaa nyt nuorehkoa metsää.

Kohde

Kuppikallio on lähinnä pohjois-etelä-suuntainen kallioharjanne. Kallion itäreuna ja eteläpää laskeutuvat melko jyrkkinä pari metriä lähimpien omakotitalojen piha-alueelle. Lännessä kallio laskee loivemmin, ja viereisen notkon pohja on vain metrin verran kallion lakea alempana. Kallion laella, sen keskellä, itäisistä kupeista länteen ja lounaisista koilliseen, on vähäinen röykkiö, joka näyttää koostuvan kivistä ja maasta. Röykkiössä kasvaa koivu.

Yhteensä kalliossa on 22 kuppia, joista 17 on varmoja. Suurin osa kupeista löytyi vuoden 1999 inventoinnissa, kun kallion pinnalta poistettiin sammalta. Aiemmin Koivusen inventoinnissa mainitut ainakin 4 ja muinaisjäännösluettelossa mainitut 5-6 kuppia ovat todennäköisesti tarkoittaneet osaa kallion kaakkois- ja itäosassa olevista kupeista.

Kupit voidaan sijainnin mukaan jakaa kolmeen tai jopa 4-5 ryhmään. Kallion jyrkän itäreunan päällä on kahdeksan kuppia, joista seitsemän varmoja. Niistä etelään, itäreunan päällä, kallion kaakkoisosassa on seitsemän kuppia, jotka ovat kaikki varmoja. Kallion lounaisreunalla on neljä kuppia, joista kolme on varmoja. Kallion eteläpäässä on kaksi kuppia, joista yksi on varma. Lisäksi kallion koilliskulmassa, itään päin viettävällä pinnalla, on yksi mahdollinen kuppi. Sen vieressä kallion alla on Rauni Hakalan varastorakennus. Suurin kupeista on eräs kallion kaakkoiskulman kupeista. Sen halkaisija on 8,5 cm ja syvyys 2,5 cm. Pienimmän kupin halkaisija on 6 cm ja syvyys 1 cm. Kuppi on kallion lounaiskulmalla.

Lähilöytöjä

Sysmä 20 Surmakivi rautakautinen hautaröykkiö ja uhrikallio 200 m itäkoilliseen

Sysmä 21 Ihananiemi rautakautinen kalmisto/asuinpaikka 200 m koilliseen

Sysmä 22 Kirkkovainio kivikautinen asuinpaikka 300 m koilliseen

Sysmä 23 Suurkylä uhrikivi 450 m koilliseen

Sysmä 82 Haapasaari rautakautinen muinaisjäännös 500 m itään

Sysmä 18 Pappilanhaka rautakautinen kalmisto 400-500 m etelään

Kuvat	Neg	Dia
	123 646 - 123 652	31394

Tutkimukset	Koivunen 1965 inventointi, kohde 78
	Huurre 1973 tarkastus

Huomautuksia

Kohteen koordinaatit on korjattu inventoinnissa todettua tilannetta vastaavaksi. Muinaisjäännösluettelossa koordinaatit olivat aiemmin $x = 6821\ 90$, $y = 3429\ 17$. Ilmoitettujen koordinaattien kohdalla ei kuitenkaan ole kuppi- tai muutakaan kalliota. Kuppikallion oikea sijainti selvisi paikallisten asukkaiden avulla.

123 652

Sysmä 19 Seurakunnan maa. Yleiskuva. Kuppeja etualalla sekä Antti Bilundin ja Piritta Häkälän osoittamissa kohdissa.

123 656

Sysmä 25 Nevala. Yleiskuva kuppikivistä.

123 650
Sysmä 19 Seurakunnan maa. Uhrikallion kaakkoiskulman kupit.

123 647
Sysmä 19 Seurakunnan maa. Kuppikallion itäpuolella olevassa talossa asuva Rauni Hakala (s. 1924) kertoo lapsuudenaikaisia muistojaan kuppikalliosta. Kalliossa näkyy etualalla kuppeja.

Kohdenumero 20

Kylä	Nimi	Peruskartta	x/y/z
Suurikylä	Surmakivi	3121 03 Sysmä	6821 79 3429 42 80-85

Mj-laji	Ajoitus	Lkm	Lk
Hautaröykkiö	Rautakausi	1	I
Uhrikallio	Rautakausi	1	I

Tila ja Rno

Hallametsä 1:361

Maanomistaja

Sysmän kunta
PL 26
19701 Sysmä

Ympäristö

Kohde sijaitsee Sysmän kirkosta 150 m pohjoiskoilliseen, Suopellon tien itäpuolen kalliolla, jolla on Surmakiveksi nimetty kivenlohkare. Kallio sijaitsee loivasti itään, kohti Majutveden rantaa laskevalla rinteellä. Nykyisin ranta on parin sadan metrin päässä, mutta rautakaudella se on ilmeisesti ollut vain 50 - 100 m päässä, missä rinne loppuu ja nykyinen alava ja osittain täyttämällä muodostettu rantavyöhyke alkaa. Rinne kallion ympäristössä on ilmeisesti aiemmin ollut kokonaan peltona, lukuun ottamatta ehkä muinaisjäännöksen luoteispuolella olevaa kalliopohjaista kumpareta, jolla myös on röykkiöitä (Sysmä 21 Ihananiemi). Nyt muinaisjäännöstä ympäröivä alue Suopellontien itäpuolella on joutomaana. Tien länsipuoleinen pelto on edelleen viljeltyä. Etelässä kirkon pysäköintipaikka ulottuu muutaman kymmenen metrin päähän muinaisjäännöksestä.

Kohde

Kallioharjanne on lounas - koillinen -suunnassa pitkänomainen ja lähes kokonaan sileäpintainen. Kallion lounaispäässä, Surmakiven ympärillä, on matala hautaröykkiö ja sen pohjoispuolella hajallaan kalliopinnalla ainakin kuusi, ehkä jopa kymmenen, hakattua uhrikuoppaa. Kallion koillis-päässä, loivasti pohjois-koilliseen viettävällä pinnalla on yksi varma kuppi. Siitä 25 cm pohjoiseen on epävarma kuppi. Keskellä kalliota on yksi varma kuppi. Kallion keskellä olevasta korkeimmasta kohdasta 187 cm likimain länteen ja edellisessä kupissa 187 cm likimain länsilounaaseen on yksi mahdollinen kuppi loivasti länteen laskevalla pinnalla, lähellä maan pintaa. Kallion keskellä olevas-ta kupista 257 cm länsilounaaseen (suuntaan 245 astetta) on loivasti länteen viettävä kalliopinnalla selvä kuppi. Tämän ympärillä vajaan metrin säteellä samalla pinnalla ovat loput viisi kuppia, kaksi siitä koilliseen ja itäkoilliseen (matalia, epävarmoja) ja kolme länteen. Lännen puolella olleet kupit olivat tarkastusaikana turpeen alla.

Lähilöytöjä

Sysmä 21 Ihananiemi rautakautinen kalmisto/asuinpaikka 50 m luoteeseen
Sysmä 22 Kirkkovainio kivikautinen asuinpaikka 200 m pohjoiseen
Sysmä 19 Seurakunnan maa uhrikallio 200 m länteen
Sysmä 82 Haapasaari rautakautinen muinaisjäännös 250 m itään
Sysmä 23 Suurkylä uhrikivi 300 m pohjoiskoilliseen
Sysmä 18 Pappilanhaka rautakautinen kalmisto 550-650 m etelälounaaseen

Kuvat	Neg	Dia
	123 631 - 123 634	31387 - 31390

Tutkimukset

Huurre 1973 tarkastus

Huomautuksia

Peruskartan muinaisjäännösmerkki on kohdassa x 6821 83, y 3429 41, eivätkä muinaisjäännösluettelossa annetut koordinaatit muutenkaan näytä oikein tarkoilta. Sijainti olisi tarkistettava maastossa tarkemman kartan kanssa. K. Anttilan 1976 kaivauskertomuksen liitteenä olevan tiesuunnitelmakartan mukaan kohteen peruskoordinaatit olisivat x 6821 84, y 3429 41.

Kohde on ollut tunnettu jo ainakin vuonna 1960, sillä se on merkittynä tiesuunnitelmakarttaan, joka on A.-L. Hirviluodon tarkastuskertomuksen liitteenä. Hirviluoto saattaa tarkoittaa tätä röykkiötä, kun hän Ihananiemen röykkiöiden yhteydessä mainitsee, että samalla pellolla "maantien itäpuolella n. 25 m siitä, Strengin talosta länteen" on pieni kalliokarikko, jonka etelälaidalla on ladottua kiveystä. Kalliossa olevat kupit lienevät löytyneet myöhemmin. Koivusen vuoden 1965 Sysmän inventoinnissa kohdetta ei mainita.

Röykkiön ja uhrikiven alueella havaittiin toukokuussa 1999 inventoinnin aikana tuoreita kaivelun jälkiä, parinkymmenen senttimetrin kokoisia kuoppia, joita ei oltu edes yritetty peittää. "Saaliiksi" oli saatu ainakin rautakuonaa, jota oli jätetty lojumaan kallion päälle. Entisen pellon maansiirtotöiden yhteydessä maata oli kasattu aivan kallioon kiinni ja sen reunallekin.

123 633

Sysmä 20 Surmakivi. Työkuva. Uhrikallion lounaisosaa ja siinä olevia kuppeja. Antti Bilund puhdistaa kallion pintaa.

123 634

Sysmä 20 Surmakivi. Yleiskuva. Etualalla koillispään 1-2 kuppia. Muut kupit ovat kallion takaosassa. Kallion takana Surmakivi ja sen ympärillä (kuvassa pääasiassa kivistä oikealle) hautaröykkiötä. Taustalla pensaikon takana Sysmän kirkon edustalla oleva pysäköintialue.

Kohdenumero 21

Kylä	Nimi	Peruskartta	x/y/z
Suurikylä	Ihananiemi	3121 03 Sysmä	6821 90 3429 41 80-85

Mj-laji	Ajoitus	Lkm	Lk
Kalmisto	Rautakausi	1	I
Hautaröykkiö		5	I
Asuinpaikka/ hautapaikka	Rautakausi	1	II

Tila ja Rno

Suurikylän kartano 1:458

1:361
(Multakasojen alue)

Maanomistaja

Steng Peter Augustinus
Suurkyläntie 2 as 002
19700 Sysmä

Sysmän kunta
PL 26
19701 Sysmä

Ympäristö

Kohde sijaitsee Sysmän kirkosta 200 - 450 m pohjoiseen, Suurenkylän kartanosta 100-200 m itään ja etelään, Suopellon tien molemmin puolin. Ihananiemen muinaisjäännökset sijaitsevat loivasti kaakkoon, Majutveden rantaan laskevalla rinteellä. Nykyisin ranta on 200-300 m päässä kaakossa ja idässä. Rautakaudella ranta on kuitenkin todennäköisesti ollut rinteiden juurella vain muutaman kymmenen metrin päässä. Nyt kuorittu alue on ollut ilmeisesti aivan rantaviivan tuntumassa. Aiemmin esihistoriallisella ajalla ranta on ollut rinteellä. Röykkiöt sijaitsevat rinteessä olevilla pienillä kalliopohjaisilla kumpareilla. Muuten rinne on viljelyskelpoista maata. Maalaji on alhaalla savea, ylempänä hiekkaisempaa.

Intensiivinen maankäyttö on ilmeisesti vaikuttanut negatiivisesti muinaisjäännösten säilymiseen. Koko rinne kalliokumpareita lukuun ottamatta lienee aiemmin ollut viljeltyä. Asutus rinteellä on ilmeisesti ollut pitkäaikaista sekä esihistoriallisella ajalla että viime vuosisatoina. Mäen päällä sijaitsee kartanon pihapiiri useine rakennuksineen. On hyvin mahdollista, että se Suurikylä, jonka mukaan kartano on saanut nimensä on sijainnut juuri mäen rantarinteellä. Viime aikoina tienrakennus ja maansiirtotyöt ovat muokanneet voimakkaasti ja laajalla alueella muinaisjäännöksen ympäristöä rinteiden alaosassa.

Kohde

Muinaisjäännösalueella on

- maansekaisia kiviröykkiöitä, joista ainakin osa on ilmeisesti rautakautisia hautaröykkiöitä
- rautakautinen ja todennäköisesti kivi-/varhaismetallikautinen asuinpaikka
- löytöjä, jotka viittaavat rautakautiseen tai myöhempään metallinkäsittelyyn
- historiallisen ajan löytöjä

Seuraavassa muinaisjäännösalueen eri osia käsitellään yksityiskohtaisemmin.

Röykkiöt

Alueen eteläosassa on ollut 5-7 röykkiötä, joista osa on tutkittu ja ilmeisesti jäänyt nykyisen tien penkereen alle. Vuosina 1975 ja 1976 tutkitut röykkiöt sijaitsivat Suopellontien vieressä, sen itäpuolella (etelästä alkaen Anttilan röykkiöt I ja II eli Hirviluodon röykkiöt 3 ja 2 sekä Anttilan vuonna 1976 tutkima röykkiö: x 6821 87 - 6821 91, y 3429 40 - 3429 43, Anttilan röykkiö III eli Hirviluodon röykkiö 1: x 6821 95, y 3429 44). Lisäksi vuonna 1976 tutkitun röykkiön vieressä, aivan sen itäpuolella on Anttilan mukaan ollut pieni röykkiö, jota ei tutkittu. Suopellontien länsipuolella on kaksi röykkiötä (Hirviluodon röykkiö 4: x 6821 88, y 3429 37, ja Hirviluodon röykkiö 5 siitä noin 5 m pohjoiseen). Röykkiöiden pitäisi olla nykyisen pyörätien länsipuolella olevalla kalliopohjaisella kumpareella, lähellä sen eteläpäättä. Inventoinnissa siellä havaittiin yksi selvä maan ja kiven sekainen röykkiö. Havainnointia vaikeuttivat pellolta ajetut kivet ja maakasat sekä runsas pensaikko ja aluskasvillisuus.

Asuinpaikkalöytöjä

Suopellontien länsipuolella, kartanoon menevän koivukujan ja Suurenkyläntien välissä oleva peltolohko oli inventoinnin aikana kynnetty. Sen alapuoliskosta (x 6822 08 - 6822 11, y 3429 42 - 3429 48) kerättiin pintapoinmittana rautakautista keramiikkaa, piiesine, kvartsiesineitä ja -iskoksia ja pieniä metalliesineitä (KM 31601). Kalle Lappinen on löytänyt paikalta jo aiemmin lasihelmen. (KM 31601: 3). Löytöjen perusteella pellolla on asuinpaikka, jota on käytetty rautakaudella, mutta myös jo aiemmin, kivi- ja/tai varhaismetallikaudella. Tämä Vanhanpellon eli Pekkasen pellon alue liittyy ilmeisesti rautakautisten asutusjäännösten osalta välittömästi edellä mainittuun etelässä, Suopellontien toisella puolella, olevaan löytöalueeseen. Myös rautakautta vanhempaan asutukseen viittaavia merkkejä on laajemmalla alueella. Noin sadan metrin päässä länsilounaassa on Kirkkovainion asuinpaikka (Sysmä 22).

Pohjoisempana Suopellontien varrella on todettu rautakautiseen asuinpaikkaan viittaavia rakenteita ja löytöjä. Vuoden 1976 kaivauksissa Anttila kaivoi koekuoppia silloin suunnitellulle tielinjalle röykkiöiden etelä- ja pohjoispuolelle. Pohjoisessa, Suopellontien ja silloisen Särkilahdentien (nykyisen Suurenkylän kartanoon menevän koivukujan) risteyksen itäpuolisella alueella koekuopitus toi esiin muinaisjäännöksen, jota tutkittiin koeojien avulla (koeojat A ja a - d). Koeojista löydettiin peltomultakerroksen alta kiveyksiä, noki- ja likamaata ja asuinpaikkalöytöjä, myös keramiikkaa. Koekaivausalue lienee sijainnut jokseenkin kartanoon menevän koivukujan kohdalla Suopellontien itäpuolella.

Metallinkäsittelyyn liittyviä löytöjä

Vuonna 1998 kunta oli kuorinut hieman etelämpää alkavalta ja siitä noin 200 m päähän etelään (Surmakiven tasalle) ulottuvalta alueelta tien itäpuolella peltomullan kasoihin maansiirtotöiden yhteydessä. Paikallisten arkeologian harrastajien Kalle Lappisen ja Pertti Martikaisen haravoidessa multakasoja ja niiden välistä aluetta metallinilmäisimellä paikalta löytyi runsaasti rautakautisia metalliesineitä, niiden katkelmia ja upokkaan kappaleita (KM 31486).

Inventoinnin aikana keväällä 1999 paikkaa tarkastettaessa löytyi myös useita pronssilevyn palasia, pieniä metalliesineiden katkelmia, kuonaa, palanutta savea, rapautuneita kiviä sekä palanutta ja palamatonta luuta (kotieläimistä). Esihistoriallisia saviastianpaloja ei etsiskelyistä huolimatta löytynyt. Maanpinnalla oli paljon nyrkin - päänkokoisia kiviä. Kairauksessa todettiin maansisäistä kiveystä, kulttuurikerrosta ja hiiltä. Osa rautakautisista esineistä oli löytynyt multakasoista ja osa säilyneestä kulttuurikerroksesta. Toiseksi pohjoisimman multakasan itäpuolella oli nähtävissä suurempia kiviä, jotka voivat viitata mahdolliseen rakennuksen perustukseen.

Merkille pantavaa on, että etelämpänä muiden maakasojen välissä oli peltomullan kuorimisen jälkeen vain savi eli niillä paikoin ei ilmeisestikään ole ollut syvemmälle menevää kulttuurikerrosta. Tarkastuksen yhteydessä arkeologinen kohde oli siten rajattavissa kahteen pohjoisimpaan tai koillisimpaan multakasaan ja niiden väliseen alueeseen (noin 27 m x 35 m). On kuitenkin mahdollista, että se jatkuu pohjoiseen, pohjoisimman multakasan pohjoispuolella olevan, Suopellontieltä itään laskeutuvan tien penkereen alle, tai jopa sen pohjoispuolelle (vuoden 1976 kaivauksen koeojat).

Aiemmat löydöt

Röykkiöt:

KM 14921:1-5, KM 19657:1-190, KM 19997:1-265

Multakasat:

KM 31486, ketjunjakajia, pyöreä kupurasolki, kankiketjun nivel, tulusrauta, pronssilevyn palasia, upokkaan palasia, kuonaa, palanutta savea, hioin.

Inventointilöydöt

Pekkasenpelto eli Vanhapelto:

KM 31601, lasihelmi, saviastianpaloja, kvartsi- ja limsiöartefakteja, rautaniitti, hela

Multakasat:

KM 31486 (inventointilöydöt ja harrastajien tekemät löydöt luetteloitu samalle päänumerolle)

Lähilöytöjä

Sysmä 20 Surmakivi hautaröykkiö ja uhrikallio 50 m kaakkoon

Sysmä 22 Kirkkovainio kivikautinen asuinpaikka 100 m länteen

Sysmä 23 Suurikylä uhrikivi 50 m koilliseen

Sysmä 82 Haapasaari rautakautinen muinaisjännös 300 m itäkaakkoon

Kuvat

Neg

Dia

123 659 - 123 660, 123 668 - 123 669

Tutkimukset

Röykkiöt:

Hirviluoto 1960 tarkastus

Koivunen 1965 inventointi, kohde 68

Huurre 1973 tarkastus (tarkastuskertomus ?)

Anttila 1975 kaivaus

Anttila 1976 kaivaus

Multakasat:

Poutiainen & Bilund 1999 tarkastus

Huomautuksia

Multakasojen koordinaatit noin x 6822 02 y 3429 48 z 80

Pekkasenpellon löytöjen koordinaatit noin x 6822 10 y 3429 45 z 85 - 87,5

Kohde on ensimmäisen kerran dokumentoitu A.-L. Hirviluodon tarkastuskertomuksessa vuonna 1960. Tarkastaessaan Suopellontien varsia suunnitteilla olleen tietyn takia Hirviluoto havaitsi viisi maansekaista kiviröykkiötä alueen eteläosassa. Tietyn tultua uudelleen ajankohtaiseksi 1970-luvulla Kaisu Anttila tutki kaivauksin osan röykkiöistä vuosina 1975 ja 1976. Lisäksi tällöin tutkittiin tielinjaa röykkiöiden välissä ja niiden pohjois- ja eteläpuolella koekuoppia ja -ojia kaivamalla.

Vuonna 1998 Sysmän kunta ryhtyi maansiirtotöihin alueen koillisosassa, aiemmin tunnettujen röykkiöiden pohjois- ja Suopellontien itäpuolella. Paikalliset arkeologian harrastajat löysivät kasoihin kerätystä pintamaasta ja niiden välisiltä kuorituilta alueilta runsaasti rautakautisia metalliesineitä ja metallikäsittelyyn viittaavia löytöjä (upokkaan kappaleita, taiteltua pronssipeltiä ja kuonaa). Kuoritulla alueella paljastui peltomullan alta myös kiveyksiä ja muita rakenteita.

Inventoinnissa toukokuussa 1999 rautakautiseen ja todennäköisesti ja varhaisempaan asutukseen viittaavia löytöjä kerättiin pintapoimintana myös Suopellontien länsipuolelta, Suurenkyläntien ja Suurenkylän kartanoon menevän koivukujan (entinen Särkilahdentie, sittemmin Suurenkyläntie) väliseltä pellolta, josta käytetään nimityksiä Vanhapelto ja Pekkasen pelto. Kalle Lappisen mukaan eräs paikallinen harrastaja olisi löytänyt paikalta jo aiemmin massiivisen, sik-sak-kuviolla koristellun rannerenkaan puolikkaan, mistä ei kuitenkaan ole tarkempaa tietoa.

123 668

Sysmä 21 Ihananiemi. Yleiskuva röykkiöalueen itäosasta, joka on jäänyt osittain vasemmalla olevan Suopellontien ja pyörätien alle.

123 659

Sysmä 21 Ihananiemi. Yleiskuva Suopellontien itäpuolisesta alueesta, jolta pellon pintamaan on kuorittu kasoihin. Etualalla olevista kahdesta lähimmästä kasasta ja niiden väliseltä kuoritululta alueelta on otettu talteen rautakautisia löytöjä. Taustalla Sysmä 82 Haapasaari.

123 660
Sysmä 21 Ihananiemi. Vanhapelto eli Pekkasen pelto.

123 666
Sysmä 22 Kirkkovainio. Yleiskuva. Kivikautinen asuinpaikka sijaitsee rinteän yläosassa (ilmeisesti lähinnä kuvan keskustasta oikealle) nurmen peittämällä piha- ja puutarha-alueella, mutta saattaa ulottua alemmas kynnetylle pellollekin. Mäen päällä oikealla Suurenkylän kartanon päärakennus.

Kohdenumero 22

Kylä	Nimi	Peruskartta	x/y/z
Suurikylä	Kirkkovainio	3121 03 Sysmä	6822 01 3429 38 85-87,5

Mj-laji	Ajoitus	Lkm	Lk
Asuinpaikka	Kivikausi	1	II

Tila ja Rno

Suurkylä 1:458

Maanomistaja

Streng Peter Augustinus
Suurkyläntie 2 as 002
19700 Sysmä

Ympäristö

Kohde sijaitsee Sysmän kirkosta noin 300 m pohjoiseen ja Suurenkylän kartanon päärakennuksesta noin 20-50 m etelään. Nykyisin Majutveden ranta on noin 300 m päässä idässä ja kaakossa. Kivikaudella Päijänteen pinnan ollessa tasolla 85-90 m mpy paikka on ollut rannalla, aluksi saaren eteläkärjessä, myöhemmin niemen itärannalla. Asuinpaikan alue on todennäköisesti ollut viljeltyä pitkään, sillä lähiympäristössä on runsaasti rautakautisia muinaisjäännöksiä. Nykyisin Suurenkylän kartano sijaitsee mäen laella asuinpaikan luoteispuolella.

Kohde

Asuinpaikka sijaitsee kaakkoon viettävällä rinteellä, muutaman sadan metrin pituisen mäenharjanteen eteläpäässä. Maaperä asuinpaikalla on melko tummaa peltomultaa, jossa mineraaliaineksena on erilaisia hienorakeisia maalajeja hienosta hiekasta saveen. Asuinpaikan alue on puutarhaa ja pihanurmikkoa, ja asuinpaikka saattaa ulottua myös alempana rinteellä olevalle pellolle.

Aiemmat löydöt

KM 16970:1-2 kvartsiesine, 3 kvartsi-iskosta

Lähilöytöjä

Sysmä 21 Ihananiemi rautakautinen kalmisto ja asuinpaikka 100 m etelään, itään ja koilliseen
Sysmä 23 Suurkylä uhrikivi 150 m itäkoilliseen
Sysmä 20 Surmakivi rautakautinen hautaröykkiö ja uhrikallio 200 m eteläkaakkoon
Sysmä 19 Seurakunnan maa uhrikallio 300 m lounaaseen
Sysmä 88 Taimiston torppa uhrikallio 300 m luoteeseen

Kuvat

Neg
123 666

Dia
31399

Tutkimukset

Koivunen 1965 inventointi, kohde 29

Huomautuksia

Pentti Koivunen on löytänyt paikalta inventoinnissa vuonna 1965 kvartsiesineen ja kolme kvartsi-iskosta. Esineet ovat löytyneet pellon yläreunasta ja osittain kartanon puutarhasta. Vuoden 1999 inventoinnin aikaan alue ilmoitetun koordinaattipisteen ympäristössä oli puutarhaa ja pihanurmikkoa, joten havaintomahdollisuudet olivat huonot. Alempana rinteellä, mahdollisesti kuitenkin osittain Koivusen tarkoittamalla alueella, on käytössä olevaa peltoa. Se oli inventoinnin aikaan äskettäin karhittua, pinnaltaan kuivaa ja pölyistä, joten havaintomahdollisuudet olivat paremmat kuin puutarhan puolella, mutta eivät kuitenkaan kovin hyvät. Vaikka pellolla käytiin tekemässä pintapöimintää parikin kertaa, ei mitään kivilautiseen asuinpaikkaan viittaavaa havaittu. Ilmeisesti asuinpaikan löytötiheys on pieni tai löydöt keskittyvät rinteeseen yläosaan nykyisen pellon reunan yläpuolelle. Jo rautakautta vanhempaan ihmistoimintaan mäellä viittaa joka tapauksessa se, että noin sadan metrin päästä koillisesta, niin sanotulta Pekkasen pellolta, löytyi rautakautisen keramiikan lisäksi kvartseja (katso Sysmä 21 Ihananiemi).

Kohdenumero 23

Kylä	Nimi	Peruskartta	x/y/z
Suurikylä	Suurikylä	3121 03 Sysmä	6822 08 3429 50 82,5
Mj-laji	Ajoitus	Lkm	Lk
Uhrikivi	Rautakausi	1	I

Tila ja Rno

Suurikylä 1:458

Maanomistaja

Streng Peter Augustinus
Suurkyläntie 2 as 002
19700 Sysmä

Ympäristö

Kuppikivi sijaitsee loivasti itään, Majutveden rantaan laskevalla rinteellä. Ranta on nykyisin parin sadan metrin päässä, mutta rautakaudella se on todennäköisesti ollut vain 50-100 m päässä, missä rinne loppuu ja nykyinen alava ja soistunut rantavyöhyke alkaa. Maaperä on savipohjaista peltomultaa. Ympäristö on ilmeisesti aiemmin ollut kokonaan peltoa. Nykyisin Suopellontien luoteis- ja Suurkyläntien koillispuolinen alue kuppikivestä pohjoiseen on tiheään rakennettua asuinalueita. Suopellontie sivuaa kiveä niin, että tien kaakkoispuolinen pengeri ulottuu kiven luoteislaitaan, ja kivi jää tien pinnan tason alapuolelle.

Kohde

Kiven pituus on 3,30 m, leveys 1,98 m ja korkeus maasta 1,25 m mitattuna kiven itäpäästä, jossa maan pinta on alinna. Kivi on luode - kaakko -suunnassa pitkänomainen ja yleismuodoltaan pyöreähkö. Kiven laki on kuitenkin melko tasainen ja sivut nousevat maasta lähes pystysuorina. Kiven pinnasta laskettiin tässä inventoinnissa 52 kuppia, joista 38 varmoja. Kupeilla ei ole selvää ryhmittelyä. Suurin osa kupeista on pyöreitä. Suurimman kupin koko on 11 cm x 10 cm ja syvyys 4 cm. Kuppi on kiven itäpäässä. Pienimmän kupin halkaisija on 6 cm ja syvyys 1,5-2 cm. Se on kiven länsipäässä.

Lähilöytöjä

Sysmä 21 Ihananiemi rautakautinen kalmisto/asuinpaikka 50 m lounaaseen

Sysmä 22 Kirkkovainio kivikautinen asuinpaikka 150 m lounaaseen

Sysmä 20 Surmakivi rautakautinen hautaröykkiö ja uhrikallio 300 m etelälounaaseen

Sysmä 24 Simolanrinne uhrikivi 350 m koilliseen

Sysmä 82 Haapasaari rautakautinen muinaisjäännös 350 m kaakkoon

Sysmä 88 Taimiston torppa uhrikallio 350 m luoteeseen

Kuvat

Neg
123 635 - 123 638

Dia
31391 - 31392

Tutkimukset

Salmo 1954 tarkastus
Hirviluoto 1960 tarkastus
Koivunen 1965 inventointi, kohde 77
Anttila 1975 kaivaus (Sysmä Suurikylä Ihananiemi)

Huomautuksia

Kuppikivestä on Muinaistieteelliselle toimikunnalle ilmoittanut opettaja Vilho Tynkkynen vuonna 1954, ja Helmer Salmo on sen tarkastanut samana vuonna. Tarkastuksessa Suurenkylän kartanon vanha emäntä Bertha Streng on kertonut, että kiven ympärillä oli ollut muitakin kiviä, jotka hänen miehensä Pekka Streng oli räjäyttänyt. Kuppikivi oli kuitenkin säästetty.

Kaisu Anttila on suorittanut kiven ympäristössä kaivauksia vuonna 1975 Ihananiemen röykkiöiden kaivauksen yhteydessä. Tällöin tutkittiin kahden metrin levyiset koeajat kiven länsi-, pohjois- ja itäpuolilla ja lisäksi kiven lähiympäristö kahden metrin säteellä. Kiven pohjoispuolisesta koeajasta löydettiin ruokamultakerroksen alta kiveys, luuta ja palanutta savea.

123 637

Sysmä 23 Suurikylä. Kohdekuva. Uhrikiven kupit liiduttu. Etualalla uhrikiveen kiinnitetty rauhoitustaulu ja Suopellontieltä kiville laskeutuvien laattaportaiden alapää. Taustalla Majutveden rantaan laskevaa peltorinnettä.

123 638

Sysmä 23 Suurikylä. Yleiskuva.

Kohdenumero 24

Kylä	Nimi	Peruskartta	x/y/z
Suurikylä	Simolanrinne	3121 03 Sysmä	6822 34 * 3429 82 82,5-85

Mj-laji	Ajoitus	Lkm	Lk
Uhrikivi	Rautakausi	1	I

Tila ja Rno

Simolanrinne 1:259

Maanomistaja

As Oy Simolanrinne

Ympäristö

Kohde sijaitsee Sysmän kirkosta noin 800 m koilliseen, Särkilahdentien ja Suopellontien risteyksestä noin 150 m itään, kahden rivitalon välisellä piha-alueella. Kuppikivi sijaitsee hyvin loivasti etelään, kohti Majutveden rantaa laskevalla rinteellä. Nyt rantaan on vähimmillään matkaa 300-400 m, mutta rautakaudella, Päijänteen pinnan ollessa noin tasolla 80 m mpy, vesi on todennäköisesti ulottunut sadan tai jopa 50 m päähän kiven eteläpuolelle. Aiemmin kiven ympäristö on ollut peltoa. Nyt se on kokonaan rakennettua aluetta. Kivi on kahden rivitalon pihojen rajalla, sen eteläpuolella. Aivan kiven vieressä, alle kahden metrin päässä, on pensasaita ja pyykkiteline, jonka päätytolppien alapää on kaivettu maahan.

Kohde

Kivi on rapautunut, pinnaltaan rosainen siirtolohkare. Sen pituus on 2,5 m, leveys 2,4 m ja korkeus 94 cm. Kivessä 18 kuppia, joista varmoja 12. Suurin kuppi on kooltaan 19 cm x 13 cm ja syvyydeltään noin 4 cm. Pienimmän kupin halkaisija on 6 cm ja syvyys noin 1 cm.

Lähilöytöjä

Sysmä 86 Seurakuntatalo uhrikallio (?) 150 m pohjoiseen

Sysmä 23 Suurikylä uhrikivi 350 m lounaaseen

Sysmä 71 Saha uhrikallio (?) 350 m kaakkoon

Sysmä 85 Akanoja uhrikallio 450 m luoteeseen

Sysmä 92 Toivolan koulu uhrikallio 450 m pohjoiseen

Kuvat	Neg	Dia
	123 639 - 123 641	31393

Tutkimukset Huurre 1973 tarkastus

Huomautuksia

* Peruskartalla on muinaisjäännösmerkki kohdalla x 6822 31, mikä lienee oikein; x 6822 34 osuu pohjoispuolisen rivitalon pohjoisseinän tienoille.

Sysmän kirkonkylästä, Suopellontieltä, Simolanrinteestä on löytynyt miekan kärjen katkelma KM 20315, joka on diarioitu vuonna 1978 ja jonka löytäjäksi mainitaan lappuluettelossa Irmeli Hietala.

123 639
Sysmä 24 Simolanrinne. Yleiskuva.

123 641
Sysmä 24 Simolanrinne. Kohdekuva. Uhrikiven kupit liiduttuna.

Kohdenumero 25

Kylä	Nimi	Peruskartta	x/y/z
Toivola	Nevala	3121 03 Sysmä	6823 32 3429 72 noin 85

Mj-laji	Ajoitus	Lkm	Lk
Uhrikivi	Rautakausi	1	I

Tila ja Rno

Nuijamäki 3:7

Maanomistaja

Koivunen Toivo Emil
Jousimiehentie 10 G 55
00740 Helsinki

Ympäristö

Kohde sijaitsee Sysmän kirkosta 1,7 km pohjoiskoilliseen, Nevalan talon pihassa noin 5 m portaista lounaaseen. Kuppikivi sijaitsee hieman ympäristöään korkeammalla kumpareella tai etelään työntyvällä harjanteella. Ympäristö on hoidettua, mutta ei ilmeisesti kovin voimakkaasti muokattua pihapiiriä, enimmäkseen nurmikkoa. Kiven ympärillä on kukkapenkki. Nevalan asuinrakennus on pohjoisessa ja ulkorakennus lännessä. Etelässä on naapuritontilla olevan omakotitalon pihapiiri. Kauempana joka suunnalla on peltoa tai ainakin entistä viljelysmaata. Maaperä kumpareella lienee moreenia ainakin lähellä pintaa. Pihapiirissä on muitakin kiviä. Ympärillä alavammilla alueilla maaperä on savisempaa.

Kohde

Kuppikivi on matala, muodoltaan pyöreä, mutta tasalakinen. Kiven koko on 1,40 x 1,40 m ja korkeus 30 cm. Kivessä on neljä pyöreää kuppia. Suurimman kupin halkaisija on 10 cm ja syvyys 3,5 cm. Pienimmän halkaisija on 6 cm ja syvyys 3 cm.

Lähilöytöjä

Sysmä 87 Leppäkorventie 20 uhrikallio 200 kaakkoon
Sysmä 91 Jyrtilampi uhrikivi länteen
Sysmä 92 Toivolan koulu uhrikallio 600 m etelään
Sysmä 90 Lopperi uhrikallio 650 itäkaakkoon

Kuvat	Neg 123 656	Dia
--------------	----------------	-----

Tutkimukset	Koivunen 1965 inventointi, kohde 84 Huurre 1973 tarkastus
--------------------	--

Kohdenumero 71

Kylä	Nimi	Peruskartta	x/y/z
Suurikylä	Saha	3121 06 Valittula	6822 16 3430 12 82,5

Mj-laji	Ajoitus	Lkm	Lk
Uhrikallio (?)	Rautakausi (?)	1	II

Tila ja Rno

Vanha-Asko 14:21

Maanomistaja

Kiinteistö Oy Sysmän vanhusten talo c/o Vatro
Kaupintie 18
00440 Helsinki
Kiinteistö Oy Sysmän Vanhustentalo
Askontie 4
19700 Sysmä

Ympäristö

Kohde sijaitsee Sysmän kirkosta noin 900 m itäkoilliseen, Majutveden pohjoisrannalla, entisen sahan alueen pohjoislaidalla, Askontien ja Sahantien välisellä alueella olevan tasalakisen kallioharjanteen länsireunalla.

Kuppikallio sijaitsee parisataa metriä pitkän, etelään työntyvän, muutamia metrejä ympäristöään korkeamman harjanteen länsilaidalla. Majutveden ranta on nyt lähimmillään noin 150 m päässä kaakossa. Rautakaudella, Päijänteen pinnan ollessa noin tasolla 80 m mpy, harjanne on ollut niemenä, ja ranta on ollut lähempänä kaakossa ja todennäköisesti myös lännessä. Kuppikallion eteläpuolella toiminut saha on lopettanut toimintansa, ja sen alueelle kuppikallion itä-, länsi- ja eteläpuolelle on rakennettu rivi- ja omakotitaloja. Pohjoisessa muutaman kymmenen metrin päässä on liikerakennuksia ja Sysmän tori.

Kohde

Kalliossa on yksi kuppimainen kuoppa. Sen etäisyys samalla tasolla olevasta kalliopinnan lounaisnurkasta on 3,85 m ja kallion länsireunasta 1,70 m. Kuoppa on muodoltaan soikea, sen koko on 14 cm x 11 cm ja syvyys 6 cm. Se eroaa muista kalliossa olevista kuopista (mm. porausjälkiä) ja vaikuttaa uhrikuopalta.

Lähilöytöjä

Sysmä 24 Simolanrinne uhrikivi 350 m länsiluoteeseen
Sysmä 86 Seurakuntatalo uhrikallio (?) 400 m luoteeseen
Sysmä 84 Jokiontie rautakautinen kalmisto 550 m itään

Kuvat Neg Dia
 123 642 - 123 643

Tutkimukset Huurre 1974 tarkastus

Huomautuksia

Kuoppa on todennäköisesti ihmisen muotoilema, mutta sen poikkeuksellisen suuren koon vuoksi on epävarmaa onko se verrattavissa kuppikivien ja - kallioiden kuppeihin. Se muistuttaa paljon lähellä olevassa toisessa mahdollisessa kuppikalliossa (Sysmä 86 Seurakuntatalo) oleva kuoppaa.

Kohdenumero	82		
Kylä	Nimi	Peruskartta	x/y/z
Suurikylä	Haapasaari	3121 03 Sysmä	6821 78 3429 68 noin 79-80
Mj-laji	Ajoitus	Lkm	Lk
Kalmisto	Rautakausi	1	II

Tila ja Rno

Hallametsä 1:361

Maanomistaja

Sysmän Kunta
PL 26
19701 Sysmä

Ympäristö

Kohde sijaitsee Sysmän kirkosta noin 300 m koilliseen, Majutveden lahdenpohjukassa. Paikka on ollut vielä 1990-luvulla pieni ja matala saari mantereen ja Ohrasaaren välisessä kapeikossa. Kunnan täytettyä lahdenpohjukan on Haapasaari liitetty osaksi mannerta.

Kohde

Haapasaassa on pienialainen hieman ympäristöään korkeampi kohta, josta paikalliset arkeologian harrastajat keräsivät metallinilmaisimen avulla joukon löytöjä. Kesän 1999 koekaivauksissa paikka varmistui kalmistoksi ja esinelöytöjen lisäksi saatiin talteen myös palanutta luuta.

Aiemmat löydöt

KM 31017, miekka, pronssikoruja, rautarenkaat, kaksi atrainta

Lähilöytöjä

Sysmä 20-23 Suurenkylän kartanon ympäristön muinaisjäännökset 200-300 m länteen-luoteeseen
Sysmä 24 Simolanrinne uhrikivi 550 m pohjoiseen
Sysmä 71 Saha uhrikallio (?) 600 m koilliseen
Sysmä 81 Aittosaari rautakautinen kalmisto 600 m etelälounaaseen

Kuvat	Neg 123 667	Dia
--------------	----------------	-----

Tutkimukset	Miettinen1998 tarkastus Vanhatalo1999 koekaivaus
--------------------	---

123 667

Sysmä 82 Haapasaari. Yleiskuva. Rautakautinen muinaisjäännös on lehtipuiden alla olevalla matalalla kumpareella. Kuvattu lännestä tulevan ja Haapasaaren pohjoispuolitse kulkevan kevyenliikenteenväylän sillan länsipäästä.

123 661

Sysmä 88 Taimiston torppa. Työkuva. Jouni Virkki, Kalle Lappinen, Joonas Streng ja Antti Bilund puhdistavat juuri löytyneen kuppikallion pintaa.

Kohdenumero 84

Kylä	Nimi	Peruskartta	x/y/z
Skinnarila	Jokiontie	3121 06 Valittula	6821 98 3430 68 80-85

Mj-laji	Ajoitus	Lkm	Lk
Kalmisto?	Rautakausi	1	II/III

Tila ja Rno

Maanomistaja

Jokionranta VII 1:497

Rak.liike Lauri Reponen Oy

Torikatu 5
18100 Heinola

Lisäjokio 1:499 (?)

Sysmän kunta
PL 33

Mäenpää 1:499

19701 Sysmä
Sysmän kunta

PL 33

19701 Sysmä

Ympäristö

Kohde sijaitsee Sysmän kirkolla Ala-Vehkajärvestä Majutveteen laskevan Huitianjoen länsipuolella. Löytöpaikka on rakentamaton kohta kirkolle menevän päätien ja Jokiontien risteuksen pohjoispuolella. Paikalla, joka on matala kumparemainen muodostuma, on irtokiviä, kalliopaljastumaa ja sammaleisia maakiviä sekä hiukan rakennusjätteitä. Kairauksessa todettiin paikoin ajettua maata, enimmillään noin 30 cm. Paikalta on joelle matkaa 100 m ja Majutveden lahdenpohjukkaan 200 m.

Kohde

KM 8312: 1-2, sota- ja työkirveitä, KM 11011 työkirves, jotka ovat löytyneet kirjakauppias Väinö Lavenin omistuksessa olleen Mäenpään palstatilan uudispellosta. Löytöpaikka on ollut maantien vieressä ollut peltoraivio, noin 125 m palstan asuinrakennuksesta luoteeseen. Kaksi ensimmäistä kirvestä löytyi 1924 noin 10 m etäisyydeltä toisistaan ja kolmas kirves löytyi 15 vuotta myöhemmin noin 5 m edellisistä. Ne ovat viikinkiaikaisiksi ajoitettuja. Inventointiaikana 1965 paikka oli kivikoinen ja kumpareinen tiheän kasvillisuuden peittämä tontti.

Solki ja tappara löytyivät Joonas Strengin ja Eero Mäkelän tutkiessa rakentamatonta tonttia metallinilmaisimella 27.10.1998. Molemmat esineet löytyivät varsin läheltä maanpintaa ja selvästi sekoittuneista maakerroksista.

Tappara löytyi entisen, nelisen vuotta sitten puretun muuntoaseman liepeiltä, kohdasta, joka on 13 m Jokiontien reunasta ja 43 m Asikkalasta Sysmän kirkolle menevän tien reunasta. Tapparaa esiin

otettaessa oli kaivettu 20 x 30 cm kokoinen ja 10 - 15 cm syvyinen kuoppa. Löytökohdalla on nähtävästi resentti syvenne ja muuntoaseman purkutyön jäljiltä rakennusjätteitä. Kairauksessa todettiin syvältä sekoittunutta kerrosta.

Solki löytyi kohdasta, joka on 10 m Jokiontien reunasta ja 15,5 m Asikkalasta Sysmän kirkolle menevän tien reunasta. Soljen ja tapparan välinen löytöetäisyys on 27,5 m. Solkea esiin otettaessa oli kaivettu 15 x 20 cm kokoinen ja 5 - 10 cm syvyinen kuoppa. Kairauksessa todettiin soljen löytökohdalla 20 cm sekoittunutta kerrosta, mm. savea, ja sen alla puhdas savi tai hiesu. Kummankaan esineen kohdalla eikä muuallakaan kairatuissa kohdissa todettu nokea eikä hiiltä, joskin humuksen sekainen kivennäismaa oli jostain kohdin tummahkoa.

Aiemmat löydöt

KM 8312:1-2 sota- ja työkirves (1924)

KM 11011 rautainen työkirves (1939)

KM 31156: 1-2, pronssinen hevosenkenkäsolki ja rautainen tappara (1998)

Lähilöytöjä

Sysmä 93 Rantala uhrikivi 600 m pohjoiseen

Sysmä 71 Saha uhrikallio (?) 600 m länteen

Sysmä 24 Simolanrinne uhrikivi 900 m länteen

Niemensivu KM 13627 anglosaksinen raha (hajalöytö)

Kuvat

Neg

Dia

Vuoden 1998 tarkastuksen kuvat: Lahden kaupunginmuseon kuva-arkisto 121 138 - 121 140 (yleiskuvia), 121 143 - 121 153 (esinekuvia)

Tutkimukset

Koivunen 1965 inventointi, kohde 92

Poutiainen & Uotila 1998 tarkastus

Vanhatalo 1999 koekaivaus

Huomautuksia

Tarkastuksessa 1998 oppaana toiminut Eero Mäkelä, joka kertoi paikalta löytyneen kaksi kirvestä ja enonsa Väinö Lavenin toimittaneen ne museoon, muisteli, että pellolle olisi ajettu mutaa Huitilanjoen rannasta myllyn takaa 1930-luvulla ennen sotia, joten löydöt olisivat periaatteessa voineet kulkeutua paikalle jokirannasta. Kairauksissa ei näkynyt selvää humuskerrosta, jollaisen voisi olettaa muodostuneen, mikäli paikalle olisi ajettu mutaa. Myöskään aiemmat kaksi esinettä, jotka löytyivät jo 1924, eivät viittaa löytöjen kulkeutuneen paikalle maanajossa - ainakaan 1930-luvulla. Kairauksissa oli kuitenkin todettavissa, että alkuperäisen maanpinnan päälle oli ainakin paikoitellen kasattu maata ja maakerrokset - savi, hiekka ja peltomultakerros - olivat monin paikoin sekoittuneet. Osa johtuu paikalla olleesta ja sittemmin puretusta muuntajasta ja osa on nähtävästi syntynyt kadunrakennuksen ja pyörätien rakentamisen yhteydessä. Paikoitellen löyhän pintakerroksen alla oli tiivis humuksensekainen kivennäismaa.

Kohdenumero 85

Kylä	Nimi	Peruskartta	x/y/z
Suurikylä	Akanoja	3121 03 Sysmä	6822 58 3249 48 85-87,5

Mj-laji	Ajoitus	Lkm	Lk
Uhrikallio	Rautakausi	1	I

Tila ja Rno

Suurkylä 1:458

Maanomistaja

Streng Peter Augustinus
Suurkyläntie 2 as 002
19700 Sysmä

Ympäristö

Kohde sijaitsee 900 m Sysmän kirkosta pohjoiseen ja 350 m Särkilahdentien ja Suopellontien risteyksestä luoteeseen, Särkilahdentien ja sen itäpuolella virtaavan Akanojan välisellä alueella.

Kumpareella kuppikallion ympärillä maaperä on maaperä on hiekkaista, kumpareen ympäristössä savea. Maanpinta kumpareella on osittain sammalen osittain nurmen peitossa. Kumpareella kasvaa muutamia puita. Idässä kallio laskee jyrkästi Akanojan notkoon, jossa kasvaa pajukkoa ja nuorta lehtimetsää. Notkon itäpuolella, noin 40 m päässä kuppikalliosta on rivitaloja. Alue on nyt tiheään rakennettua, mutta vielä äskettäin se on ollut peltoa. Kuppikallion pohjois- ja eteläpuolella sekä lännessä Särkilahdentien takana on viljelyksessä olevaa peltoa.

Kohde

Tien ja ojan välissä on kumpare, jonka laella ja ojan rantaan laskevalla itäsivulla on avokalliota. Kallion itälaidalla on kaksi kuppia. Ne ovat jyrkästi itään laskevan kallion reunalla, kallionharjanteen eteläpäässä. Kuppien etäisyys toisistaan on 50 cm. Kupit ovat pyöreitä. Eteläisemmän kupin halkaisija on 11 cm ja syvyys 3,5 cm. Pohjoisemman kupin halkaisija on 6 cm ja syvyys 2 cm. Kalliossa tai kumpareella olevissa kivissä ei näyttänyt olevan muita varmoja kuppeja, mutta erilaisia luontaiselta näyttäviä syvennyksiä kalliossa on. Yhtä kallion länsilaidalla olevaa kuoppaa voisi pitää myös epävarmana kuppina.

Lähilöytöjä

Sysmä 92 Toivolan koulu uhrikallio 400 m itäkoilliseen

Sysmä 86 Seurakuntatalo uhrikallio (?) 400 m itäkaakkoon

Sysmä 24 Simolanrinne uhrikivi 400 m kaakkoon

Sysmä 19-23 Suurenkylän kartanon ympäristön muinaisjäännökset 500-700 m etelään

Kuvat

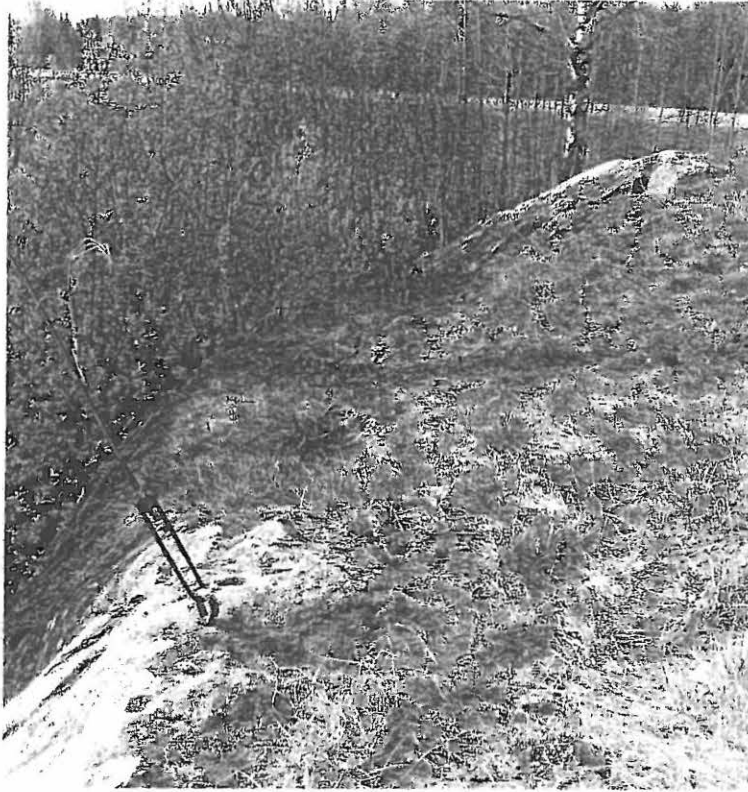
Neg
123 644 - 123 645

Dia

Huomautuksia

Kupit ovat hyvässä kunnossa, mutta sähkölinjan pylvään tukivaijeri on kiinnitetty niiden väliin. Maata on kallion ympäriltä kumpareelta kaiveltu useista kohdin äskettäin. Kaivajina ovat saattaneet olla paikalliset metallinilmaisinharrastajat. Tarkastuksessa mukana olleen Kalle Lappisen mukaan kumpareelta ei kuitenkaan tiettävästi ole löytynyt mitään esihistoriallista esineistöä, vaikka kumpare hyvin sopisikin esimerkiksi kalmiston sijaintipaikaksi.

Kuppikalliosta ilmoitti inventoinnin yhteydessä koululainen Kalle Lappinen.

123 644
Sysmä 85 Akanoja. Uhrikallion itäreunan kupit.

123 645
Sysmä 85 Akanoja. Uhrikallion itäreunan kupit liiduttuna.

Kohdenumero 86

Kylä	Nimi	Peruskartta	x/y/z
Suurikylä	Seurakuntatalo	3121 03 Sysmä	6822 46 3429 86 noin 90

Mj-laji	Ajoitus	Lkm	Lk
Uhrikallio ?	Rautakausi	1	II
Hakkauksia	Historiallinen aika	2	

Tila ja Rno	Maanomistaja
Kuusela 1:47	Sysmän kunta PL 26 19701 Sysmä

Ympäristö

Kohde sijaitsee noin 900 m Sysmän kirkosta koilliseen, seurakuntatalon länsipuolella olevalla kalliokumpareella. Kalliokumpareen laella ja rinteillä on avokalliota laajalla, noin 30 m läpimittaisella alueella. Kallioiden välisissä painanteissa on paikoin ohut kerros maata. Kumpare on puuton, maapeitteisillä alueilla kasvaa ruohoa ja heinää. Kumpareen itärinte laskee jyrkkänä, muut rinteet loivemmin. Kumpareen laki on ympäröivää maastoa 3-4 m korkeammalla. Pohjoisessa, noin 50 m päässä notkon takana on toinen laajempi kalliokumpare. Muilla suunnilla kumpareen ympärillä on loivasti laskevaa maata, ilmeisesti savikkoa. Itse kumpareella ei ole rakennuksia, mutta sen ympäristö on tiheään rakennettua. Aivan itärinteen juurella on seurakuntatalo, etelässä katu ja lännessä asuintalo. Pohjoisessa viereisellä kumpareella on suuri koulurakennus.

Kohde

Kalliolla on yksi mahdollinen kuppi. Se sijaitsee kallion laen itälaidalla. Kuppi on muodoltaan soikea, kooltaan 24 cm x 18 cm ja 5 cm syvä. Kuoppa on säännöllisen muotoinen ja sen pinnassa näyttää olevan hakkausjälkeä. Kuoppa on todennäköisesti ihmisen muotoilema, mutta sen poikkeuksellisen koon vuoksi on epävarmaa, onko kuoppa verrattavissa uhrikivien ja -kallioiden kuppeihin. Kuoppa muistuttaa kuitenkin huomattavasti kohteen Sysmä 71 Saha mahdollista kuppia.

Kuopan lisäksi kalliossa on historialliselta ajalta peräisin olevia hakkauksia. Kallion pohjoisosassa on hakattuna kirjaimet *VS*, joiden korkeus on kolmisen senttiä. Kallion koilliskärjen seinämässä on hakattuna teksti v. 18 10/11 86. Merkkijonon pituus on 80 cm, ja korkeimman kirjaimen korkeus 22 cm.

Lähilöytöjä

Sysmä 24 Simolanrinne uhrikivi 150 m etelään
Sysmä 92 Toivolan koulu uhrikallio 250 m pohjoiseen
Sysmä 85 Akanoja uhrikallio 400 m länteen
Sysmä 71 Saha uhrikallio (?) 400 m kaakkoon

Kuvat	Neg	Dia
	123 653 - 123 655	31395

Huomautuksia

Kalliossa olevasta kupista ilmoitti inventoinnin yhteydessä koululainen Kalle Lappinen.

123 653
Sysmä 86 Seurakuntatalo.
Yleiskuva. Etualalla kalliolla
oleva kuppi.

123 655
Sysmä 86 Seurakuntatalo. Piritta
Häkälä kirjoittaa muistiin tietoja
kalliohakkauksesta.

Kohdenumero	87		
Kylä	Nimi	Peruskartta	x/y/z
Toivola	Leppäkorventie	3121 03 Sysmä	6823 19 3429 89 87,5-90
Mj-laji	Ajoitus	Lkm	Lk
Uhrikallio	Rautakausi	1	I

Tila ja Rno

Päijättrinne 5:64

Maanomistaja

Sysmän kunta
PL 26
19701 Sysmä

Ympäristö

Kohde sijaitsee Sysmän kirkosta 1,4 km pohjoiskoilliseen, Leppäkorventien länsipuolella, osoitteessa Leppäkorventie 20 olevan kerrostalon takapihalla. Kuppikallion ympärillä on nyt hoidettua pihamaata, enimmäkseen nurmikkoa. Maaston alkuperäistä muotoa ja siten myös kallion kokoa ja muotoa on nykyisin vaikea päätellä. Pihan länsilaidalla on kuitenkin pari metriä korkea länteen laskeva pengerrys, joten pihaa on selvästi keinotekoisesti muotoiltu. Idässä on lähinnä luode-kaakko-suuntainen kerrostalo noin 10 m päässä. Myös kauempana pohjoisessa, idässä ja etelässä ympäristö on rakennettua. Lännessä on viljelyksessä olevaa peltoa. Maaperä siellä on savikkoa.

Kohde

Pihanurmikon keskellä olevassa laakeassa, noin 10 m läpimittaisessa avokalliossa on kaksi varmaa ja yksi epävarma kuppi. Kupit ovat pyöreitä. Varmojen kuppien halkaisijat ovat 5,5 cm ja 4,5 cm ja syvyydet vastaavasti 1 cm ja 0,5 cm. Epävarman kupin halkaisija on 7 cm, ja se on hyvin matala.

Lähilöytöjä

Sysmä 25 Nevala uhrikivi 200 m luoteeseen
Sysmä 90 Lopperi uhrikallio 450 m itäkaakkoon
Sysmä 92 Toivolan koulu uhrikallio 450 m etelään
Sysmä 40 Ranko uhrikivi 750 m koilliseen

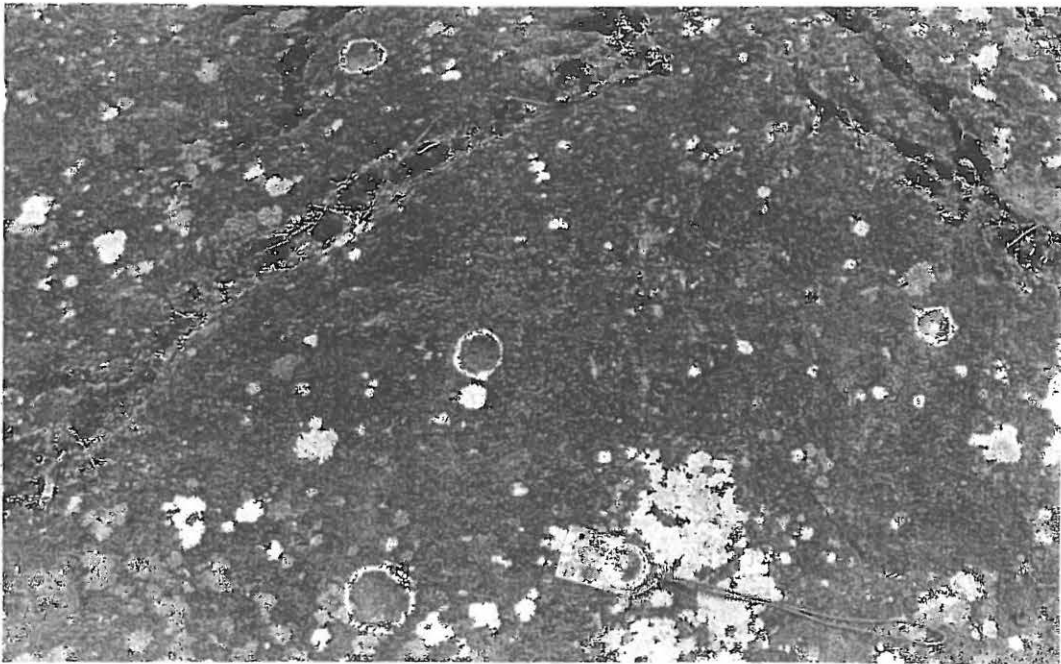
Kuvat

Neg
123 657 - 123 658

Dia

123 658
Sysmä 87 Leppäkorventie. Yleiskuva kuppikalliosta.

123 657
Sysmä 87 Leppäkorventie. Kallion kupit kuvattu ylhäältä ja liiduttuina.

Kohdenumero	88		
Kylä	Nimi	Peruskartta	x/y/z
Suurikylä	Taimiston torppa	3121 03 Sysmä	6822 32 3429 23 95
Mj-laji	Ajoitus	Lkm	Lk
Uhrikallio	Rautakausi	1	I

Tila ja Rno

Vinkkeli 1:369

Maanomistaja

Streng, Peter Augustinus
Suurkyläntie 2 as 002
19700 Sysmä

Ympäristö

Kohde sijaitsee noin 600 m Sysmän kirkosta pohjoiseen, Suurenkyläntien itäpuolella, Järvenpääntien risteuksen kohdalla. Kuppikallion ympäristö on laajalla alueella itään ja etelämpänä kaakkoon laskevaa rinnettä. Kallio on kuitenkin vähäisen etelään pistävän harjanteen kärjessä niin, että sen ympärillä maanpinta laskee myös etelään ja länsipuolella lounaaseen. Maaperä on hiekkamoreenia. Kiviä ja pieniä kalliopaljastumia on runsaasti. Kuppikallion ympäristö on aiemmin ollut kokonaan viljeltyä. Aivan kallion pohjoispuolella on ollut Taimiston torppa, jonka rakennuksia ei enää ole jäljellä. Nyt pohjoisessa ja lännessä on omakoti- ja rivitaloja. Tonttien väliset alueet ovat joutomaana. Etelässä, Suurenkyläntien toisella puolella, on suuri sikalarakennus. Idässä maasto laskee kallion luota jyrkästi muutamia metrejä. Tämä osa rinnettä on pensaikkoista joutomaata. Noin 25 m päässä idässä alkaa pelto. 150-250 m päässä idässä ja kaakossa, notkon takana olevalla harjanteella ovat, Riihimäen omakotitaloalue ja Suurenkylän kartanon rakennukset.

Kohde

Suurenkylän tien itälaidassa on lähinnä etelä-pohjoissuuntainen kallioharjanne. Pohjoispää tulee turpeen alta esiin maantasaisena ja muutaman metrin levyisenä. Kallion harja on jokseenkin vaakasuora, ja maanpinta laskee etelään, joten kallion eteläpää on noin metrin korkuinen. Kallioharjanne myös kapenee eteläpäässä. Kalliossa on 12 kuppia, joista 8 on varmoja. Suurin osa kupeista on kallion länsilaidalla sen keskiosassa ja lähellä pohjoispäätä, mutta yksi kuppi myös lähellä eteläpäätä. Seitsemän kuppia, joista viisi varmoja, muodostaa ympyrän muotoisen ryhmän. Suurin osa varmoista kupeista on kooltaan 8 cm x 7 cm ja 2 cm syvä ja pienin kooltaan 5 cm x 3,5 cm ja 0,5 cm syvä.

Inventointilöydöt

Kvartseja (ei luetteloitu)

Lähilöytöjä

Sysmä 20-23 Suurenkylän kartanon luona olevat muinaisjäännökset 300-500 m kaakkoon-etelään
Sysmä 85 Akanoja uhrikallio 400 m koilliseen
Sysmä 77 Väihkölänmäki rautakautinen löytöpaikka 750 m länteen

Kuvat	Neg	Dia
	123 661 - 123 665	31396 - 31398

Huomautuksia

Einar W. Juvelius mainitsee Sysmän pitäjän historiassa (Einar W. Juvelius, Sysmän pitäjän historia, Ensimmäinen osa, Lahti 1925, s. 24), että Suurenkylän Veijolan pellostä on löydetty myöhemmälle rautakaudelle ajoittuva miekka. Veijolan pelto on saattanut sijaita jossain Taimiston torpan lähellä, sillä pohjoiseen mennessä ensimmäinen Suurenkyläntieltä itään, uudelle pientalo-alueelle eroava tie on nimetty Veijolantieksi. Miekkaa ei ole mainittu MV:n lappuluettelossa, joten sen nykyinen olinpaikka ja esihistoriallisuus on epäselvä.

Kalliosta 30-40 m itään, rinnepellon ylälaidasta (x 6822 27 - 6822 30, y 3429 24 - 3429 26, z 90) löydettiin inventoinnissa muutamia iskosmaisista kvartseja. Kapealla kaistalla pellon yläreunassa maa oli myös selvästi tummempaa kuin alempana rinteellä. Löytöpaikka on ilmeisesti ollut rannalla Suur-Päijänteen ollessa laajimmillaan ennen sen lasku-uoman puhkeamista Heinolan harjun läpi, joten kvartsit saattavat liittyä paikalla kivikaudella tapahtuneeseen ihmistoimintaan. Löytöjen vähäisen määrän vuoksi paikkaa ei kuitenkaan ole syytä luokitella kiinteäksi muinaisjäännökseksi. Maan tumma väri saattaa liittyä myöhempään asutukseen, esimerkiksi Taimiston torppaan.

123 663

Sysmä 88 Taimiston torppa. Piritta Häkälä puhdistaa kallion kuppeja.

123 665

Sysmä 88 Taimiston torppa. Kallion länsilaidalla oleva rengasmainen kuppiryhmä, jossa on seitsemän kuppia. Kupit kuvattu ylhäältä ja liiduttuina

Kohdenumero 89

Kylä	Nimi	Peruskartta	x/y/z
Skinnarila	Kukkulanmäki	3121 06 Valittula	6822 31 3431 28 80-85

Mj-laji	Ajoitus	Lkm	Lk
Asuinpaikka	Varhaismetallikausi	1	II

Tila ja Rno

Harjumaa 1:239

Maanomistaja

Lainhuudatus meneillään

Ympäristö

Kohde sijaitsee Sysmän kirkosta 2,0 km itäkoilliseen, Ala-Vehkajärven pohjoispäässä, järveen Ylä-Vehkajärvestä laskevan joen suusta 300 m itään. Paikka on etelälounaaseen suuntautuvan harjanteen eteläkärjessä. Ala-Vehkajärven ollessa aikaisemmin yhteydessä Päijänteeseen, ja veden ollessa vähintään metrin nykyistä ylempänä, harjanne on muodostanut niemen, jonka kärjessä asuinpaikka on ollut. Nyt harjanteen itä- ja länsipuolella on alavaa niittyä ja peltoa. Itse harjanne on avointa niittyä, jolla kasvaa jonkin verran katajia ja muutamia puita (entistä peltoa). Maaperä harjanteella on hiekkaa ja maan pinnalla on jonkin verran suurempiakin kivenlohkareita.

Kohde

Asuinpaikan kohdalla harjanteen kärjessä kasvaa melko runsaasti katajia ja rantatörmän alla lehtipuita. Vesiraja on yhä aivan asuinpaikan alla, mutta ranta on hyvin matala ja soistunut. Inventoinnissa talteen otetut asuinpaikkalöydöt saatiin koekuopista joita kaivettiin harjanteen kärjessä olevan rantatörmän päälle, loivasti nousevalle rinteelle. Maa koekuopissa oli hiekkamoreenia, jossa oli jonkin verran soraa ja suurempia kiviä ja myös hienojakoisempaa ainesta. Ruohoturpeen alla oli humuksensekaista hiekkamultaa 10-20 cm syvyyteen, selvää kulttuurikerrosta ei havaittu

Inventointilöydöt

KM 31602, saviastianpaloja, kvartsi-iskos

Lähilöytöjä

Sysmä 93 Rantala uhrikivi 700 m länsiluoteeseen

Sysmä 84 Jokiontie rautakautinen kalmisto 700 m länsilounaaseen

Kuvat	Neg 123 681	Dia 31410
--------------	----------------	--------------

Huomautuksia

Noin 30 cm läpimittaisia kuoppia kaivettiin yhteensä seitsemän. Maa seulottiin. Löytöjä saatiin kahdesta koekuopasta. 5-10 m päähän törmän reunasta kaivetusta kuopasta löytyi kaksi palaa ohutseinämäistä, sileäpintaista, väriltään ruskeaa keramiikkaa, jossa oli sekoitteena asbestia ohuina ja melko lyhyinä kuituina. Paloissa ei ollut koristelua, mutta muiden ominaisuuksiensa perusteella ne vaikuttavat lähinnä varhaismetallikautiselta Luukonsaaren keramiikalta (Sär II keramiikalta). Toisesta koekuopasta, joka sijaitsi keramiikan löytökohdasta 5-10 metriä pohjoiseen, ylempänä rinteellä, löytyi kvartsi-iskos. Harjanteen kärkeen tehdyistä koekuopista kauimmaisesta kaivettiin noin 20-25 m päähän niemekkeen kärjessä olevasta rantatörmästä. Myös harjanteen laen eteläpäähän kaivettiin muutamia koekuoppia, joista yhdessä todettiin tummaa likamaata noin 50 cm syvyyteen saakka. Näistä kuopista ei löytynyt mitään ajoittavaa, eikä likamaahavaintoja ole syytä liittää harjanteen kärjen asuinpaikkalöytöihin. Topografian kannalta asuinpaikan ulottuminen niin ylös ja kauas rannasta näyttää epätodennäköiseltä.

123 681

Sysmä 89 Kukkulanmäki. Varhaismetallikautinen asuinpaikka kuvattuna harjanteen laen lounaispäästä Ala-Vehkajärvelle päin. Asuinpaikka on kuvan keskiosassa, harjanteen kärjessä, rinteet alaosassa, katajaa kasvavalla alueella.

Kohdenumero 90

Kylä	Nimi	Peruskartta	x/y/z
Toivola	Lopperi	3121 06 Valittula	6823 03 3430 32 85-90

Mj-laji	Ajoitus	Lkm	Lk
Uhrikallio	Rautakausi	1	I

Tila ja Rno

Talaspelto 4:85

Maanomistaja

Kotro Aili Eeva Annikki
Niinivaarantie 34 A 013
80200 Joensuu

Ympäristö

Kohde sijaitsee Sysmän kirkosta noin 1,6 km koilliseen ja Lopperin talon päärakennuksesta noin 280 m pohjoiseen, Lopperista pohjoiseen menevän tilustien länsipuolella. Kuppikallion ympäristö on viljelysmaata. Sen itäpuolitse kulkevan tilustien itäpuoli on nykyisinkin suurelta osin viljeltyä. Länsipuolikin on ilmeisesti ollut peltoa, mutta nyt se on heinää kasvavaa niittyä. Idässä ja pohjoisessa maasto on melko tasaista ja loivasti itään ja pohjoiseen laskevaa. Lännessä ja etelässä on useita kallioisia ja osittain kivikkoisia kumpareita. Maasto nousee loivasti ja noin 100 m päästä jyrkemmin ja kallioisena noin 200 m päässä lounaassa olevalle mäelle, jolla nyt on Sysmän vesitorni. Maaperä on tasaisilla alueilla ja kumpareiden välisissä notkoissa savista, kumpareilla hiekkaisempaa.

Kohde

Kupit ovat pellon keskellä olevassa kalliossa, jonka koko on 7 m x 5,2 m ja korkeus 0,80 m. Kallio nousee pohjoisesta loivana, luoteesta ja idästä jyrkempänä silokalliona. Lounais- ja eteläsivut ovat jyrkemmät ja rosoiset. Kuppeja on 16 kappaletta. Kupit ovat pyöreitä, paitsi kolme eteläisintä ja toiseksi pohjoisin sekä itälaidalla alhaalla oleva kuppi, jotka ovat soikeita. Suurimman kupin koko on 10 cm x 8 cm ja syvyys 2,5 cm ja pienimmän koko 5,5 cm x 4,5 cm ja syvyys 1 cm.

Inventointilöydöt

Palanutta ja palamatonta luuta sekä palanutta savea ja hiiltä (ei luetteloitu) löytyi viereiseltä kumpareelta.

Lähilöytöjä

Sysmä 87 Leppäkorventie uhrikallio 450 m länsiluoteeseen
Sysmä 92 Toivolan koulu uhrikallio 500 m länsilounaaseen
Sysmä 93 Rantala uhrikivi 550 m kaakkoon
Sysmä 40 Ranko uhrikivi 750 m pohjoiseen

Kuvat	Neg	Dia
	123 671 - 123 673	31401 - 31 404

Huomautuksia

Kallion lounaispuolella, noin 40 m päässä, olevan kumpareen laelle tehtiin koekuoppa. Koekuopasta löytyi palanutta ja palamatonta luuta sekä palanutta savea ja hiiltä.

123 673

Sysmä 90 Lopperi. Yleiskuva uhrikalliosta ja sen ympäristöstä. Etualalla on uhrikallion vasemmalla puolella kalliolle kivenraivauksessa nostettu kivi, joka inventoinnin yhteydessä vieritettiin pois. Taustalla vasemmalla on lato. Lopperin tilan talouskeskus on kauempana sen suunnassa. Taustalla oikealla on mäki, jolla sijaitsee vesitorni.

123 672

Sysmä 90 Lopperi. Etualalla on uhrikallion eteläosassa eli sen laella olevia kuppeja. Taustalla näkyy muita kuppeja loivasti laskevalla silokallion pinnalla. Kupit ovat liidulla merkittyinä.

Kohdenumero 91

Kylä	Nimi	Peruskartta	x/y/z
Käenmäki	Jyrtinlampi	3121 03 Sysmä	6823 41 3429 26 85-87,5

Mj-laji	Ajoitus	Lkm	Lk
Uhrikivi	Rautakausi	1	I

Tila ja Rno

Peltola III 3:112

Maanomistaja

Aaltonen Eino Juhani
6 KP
19700 Sysmä

Ympäristö

Kohde sijaitsee Sysmän kirkosta noin 1,7 km pohjoiseen ja 200 m Jyrtinlammen eteläpäästä etelään. Kivi on pellolla, loivasti pohjoiseen laskevalla rinteellä, noin 35 m koilliseen pylvästä, jossa sähkölinja haarautuu. Kivi sijaitsee muutaman sadan metrin pituisen mäenharjanteen pohjoispäässä, loivasti pohjoiseen laskevalla rinteellä. Ympäristö on peltoa. Noin sadan metrin päässä etelässä, harjanteen laella on vajaan hehtaarin laajuinen, osittain kallioinen, metsäsaareke, ja etelämpänä toinen. Noin sadan metrin päässä lännessä ja pohjoisessa pelto rajautuu alavaan, soiseen notkoon, joka ulottuu Jyrtinlampeen asti. Jyrtinlammen lounaisin kärki on nykyisin noin 200 m päässä kivistä. Lampea on kuitenkin ilmeisesti laskettu, ja aiemmin se on ilmeisesti ulottunut aivan nykyisen pellonreunan lähelle kiven pohjoispuolella, ehkä jopa kiven länsipuolella. Maaperä alueella lienee melko savista. Pellolla ei nykyisin ole kuin muutamia kiviä, mutta osa kivistä on ilmeisesti raivattu pois.

Kohde

Kiven suurin pituus on 3,5 m, leveys 2,5 m ja korkeus 1,05 m. Kivessä on neljä kuppia, joista yksi on varma. Varma kuppi sijaitsee kiven kaakkoislaidalla, sen alaosassa, olevalla tasanteella. Sen koko on 5 cm x 4 cm ja syvyys 2 cm. Kaksi epävarmaa kuppia sijaitsee rinnakkain kiven laella ja kolmas puolisen metriä niistä lounaaseen.

Lähilöytöjä

Sysmä 25 Nevala uhrikivi 500 m itään
Sysmä 87 Leppäkorventie uhrikallio 700 m itäkaakkoon
Sysmä 85 Akanoja uhrikallio 900 m etelään

Kuvat	Neg 123 674 - 123 676	Dia 31405 - 31407
--------------	--------------------------	----------------------

123 675

Sysmä 91 Jyrtinlampi. Yleiskuva uhrikivestä ja sen ympäristöstä. Kuva on otettu kiven lounaispuolella sähkölinjojen risteyksessä olevan pylvään luota. Taustalla keskellä Jyrtinlampi.

123 676

Sysmä 91 Jyrtinlampi. Kohdekuva. Uhrikivi ja sen kupit ylhäältä lounaasta kuvattuna. Oikeanpuoleisin kuppi on kiven alaosassa olevalla tasanteella, muut kolme kiven laella.

Kohdenumero 92

Kylä	Nimi	Peruskartta	x/y/z
Toivola	Toivolan koulu	3121 03 Sysmä	6822 74 3429 89 87,5-90

Mj-laji	Ajoitus	Lkm	Lk
Uhrikivi	Rautakausi	1	I/II

Tila ja Rno	Maanomistaja
Kankila 5:92	Sysmän kunta PL 26 19701 Sysmä

Ympäristö

Kohde sijaitsee Sysmän kirkosta 1,2 km pohjoiskoilliseen, Toivolan koulun koulurakennuksen itäpäässä. Kuppikallio sijaitsee pienen kalliokumpareen itäpäässä. Tämä liittyy pohjoisessa suurempaan, noin 50 m pituiseen, ja korkeampaan kumpareeseen. Muuten kallion ympäristö näyttää olevan melko tasaista maata. Kallion ympäristö on nykyisin täyteen rakennettua. Välittömästi länsipuolella on vanha koulurakennus (Toivolan koulu) ja muutaman kymmenen metrin päässä koillisessa pihan takana uudempi suuri koulurakennus. Etelässä on katu, jonka takana on asuinrakennuksia.

Kohde

Kallio on laaja silokallio, joka jatkuu koulurakennuksen alle. Kupit ovat kallion itäpäässä, jota näkyy koulun seinän ulkopuolella muutaman metrin leveydeltä. Kuppeja on näkyvillä seitsemän, joista viisi on varmoja. Ne sijaitsevat hajallaan kallion eri puolilla. Kupit ovat pyöreähköjä. Suurimman varman kupin halkaisija on 7,5 cm ja syvyys 4,5 cm ja pienimmän halkaisija 3,5 cm ja syvyys 1 cm. Kuppeja voi olla enemmänkin, koska kalliolta ei poistettu turpeita. Myös koulurakennuksen alla voi olla kuppeja.

Lähilöytöjä

Sysmä 86 Seurakuntatalo uhrikallio (?) 250 m etelään
Sysmä 24 Simolanrinne uhrikivi 450 m etelään
Sysmä 85 Akanoja uhrikallio 450 m länsilounaaseen
Sysmä 87 Leppäkorventie uhrikallio 450 m pohjoiseen
Sysmä 90 Lopperi uhrikallio 450 m koilliseen

Kuvat	Neg 123 678	Dia 31408
--------------	----------------	--------------

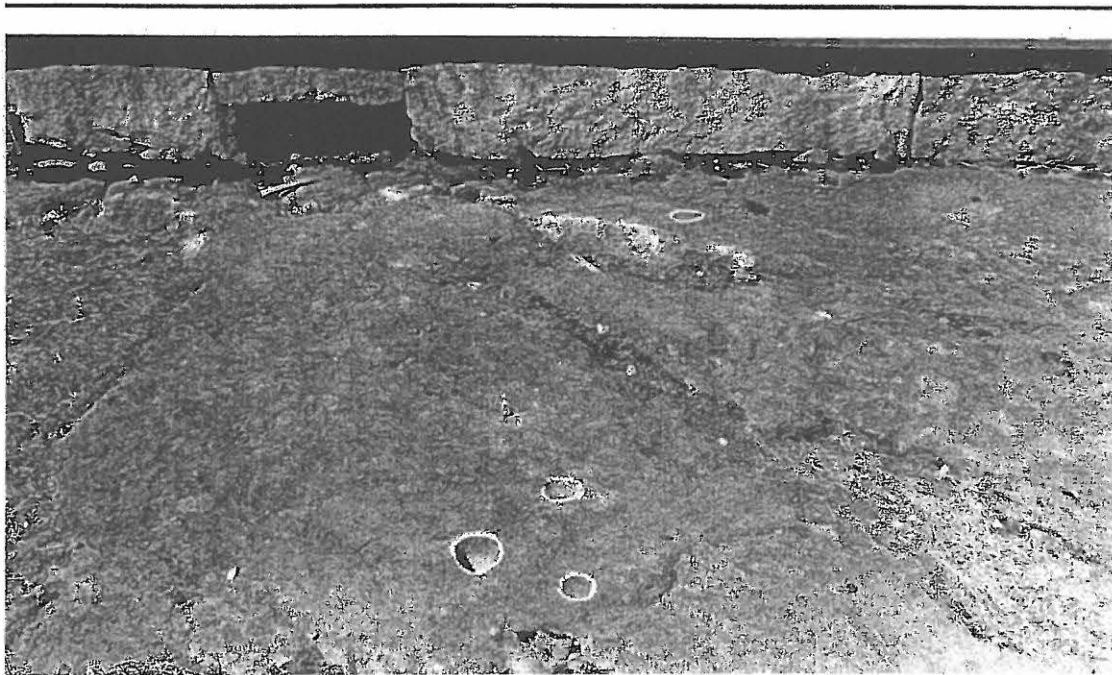
Huomautuksia

Kohteesta Pohjoiseen olevalla kumpareella on joitakin vanhempia rakennuksia ja niiden ulottuva piha-alue on rakennettua (pääasiassa nurmikkoa), mutta lähinnä tällä suunnalla saattaisi kuitenkin olla jäljellä alkuperäistä maan pintakerrosta. Kumpareen koillislaitaa on hieman leikattu sen pohjoispuolella olevaa tenniskenttää tehtäessä. Leikkauksessa näkyi palanutta savea, joka voi liittyä vanhempaan asutukseen. Mitään ajoittavaa ei kuitenkaan löytynyt.

123 677

Sysmä 92 Toivolan koulu. Uhrikallio ja osa siinä olevista kupeista. Osa kupeista on taaempänä aivan kivijalan lähellä ja lähellä kallion kärkeä kuvan oikean reunan tienoilla. Vasemmalla (kallion päällä) oleva rakennus on Toivolan koulu. Taustalla oikealla on Väihkylän koulu.

123 678

Sysmä 92 Toivolan koulu. Uhrikallion kuppeja. Taustalla Toivolan koulun kivijalkaa.

Kohdenumero 93

Kylä	Nimi	Peruskartta	x/y/z
Skinnarila	Rantala	3121 06 Valittula	noin 6822 57 noin 3430 67 noin 85

Mj-laji	Ajoitus	Lkm	Lk
Uhrikivi	Rautakausi	1	I

Tila ja Rno **Maanomistaja**

Katutila 1:543	Sysmän kunta
Pajapelto 1:556	PL 26
	19701 Sysmä

Ympäristö

Kohde sijaitsee Sysmän kirkosta noin 1,8 km koilliseen ja Rantalan talon päärakennuksesta noin 250 m pohjoiseen. Kivi sijaitsee keskellä peltoa, matalan ja loivapiirteisen, luode-kaakko-suuntaisen notkelman koillisrinteellä. Merkkejä rakennustöiden alkamisesta ei kuitenkaan näkynyt. Lännessä noin 100 m päässä on noin hehtaarin laajuinen saareke, jossa on omakotitalo. Saarekkeen jatkona kaakossa on leppää kasvava piennar, jonka takana on peltoa. Koillisessa alkaa tiheään rakennettu omakotitaloalue noin 100 m päässä. Luoteessa vanha Hartolaan menevä tie (ja kylänraja) on noin 200 m päässä.

Kohde

Kivi on maakivi, jonka suurin pituus on 3,0 m, leveys 2,2 m ja korkeus 0,7 m. Kuppeja on 8 kappaletta (7 varmaa) ja ne ovat pyöreitä. Suurimman kupin halkaisija on 8 cm ja syvyys 2,5 cm ja pienimmän halkaisija 4,5 cm ja syvyys 1 cm. Useimpien kuppien halkaisija on 7 cm ja syvyys 1,5 cm. Kupit sijaitsevat lähempänä kiven kaakkoisreunaa olevan koillis-lounas-suuntaisen harjanteen tienoilla, noin 1,5 m pituisella ja puolen metrin levyisellä alueella. Kupit eivät ole säännöllisessä muodostelmassa.

Lähilöytöjä

Sysmä 90 Lopperi uhrikallio 550 m luoteeseen

Sysmä 84 Jokiontie rautakautinen kalmisto 600 m etelään

Sysmä 89 Kukkulanmäki varhaismetallikautinen asuinpaikka 700 m itäkaakkoon

Kuvat	Neg	Dia
	123 679 - 123 680	31409

Huomautuksia Inventoinnin aikana kiven koillispuolinen peltoalue oli kynnettyä, mutta lounaispuolinen alue viljelemättömänä. Viljelemättömällä alueella oli asetettu rajapyykkejä, ilmeisesti tonttien tai muiden sellaisten alueiden erottamiseksi.

123 679

Sysmä 93 Rantala. Kuppikivi ympäristöineen. Kupit ovat uhrikiven vasemmalla laidalla.

123 680

Sysmä 93 Rantala. Kohdekuva. Uhrikiven kupit kuvattuna ylhäältä lännestä.

Kohdenumero 94

Kylä	Nimi	Peruskartta	x/y/z
Suurikylä	Nuijanpohja	3121 03 Sysmä	6824 64 3429 48 82,5-85

Mj-laji	Ajoitus	Lkm	Lk
Asuinpaikka	Kivikausi	1	II

Tila ja Rno

Rintala 4:27

Maanomistaja

Tainio Jalo Johannes
4 KP
19700 Sysmä

Ympäristö

Kohde sijaitsee Sysmän kirkosta noin 3,0 km pohjoiseen, Nuijanpohjanlahden pohjoisrannalla, 400 m Leppäkorventien sillasta länteen. Asuinpaikka sijaitsee etelään laskevan rinteeseen juurella ja alaosassa. Rinne on kokonaan peltona lukuun ottamatta noin 30 m läpimittaista kumpareita välittömästi asuinpaikan koillispuolella. Kumpareella on lato. Maaperä pellolla on savea, jonka seassa on karkeampaa ainesta (moreenia). Asuinpaikan eteläpuolella on Nuijanpohja-niminen matala ja kapeasuinen, noin 900 m pitkä ja parin sadan metrin levyinen lahti. Lahti on nyt osa Ylä-Vehkajärveä, mutta kivi- ja todennäköisesti myös varhaismetallikaudella Ylä-Vehkajärvi on ollut Päijänteen lahti.

Kohde

Alueelta löydettiin inventoinnissa kvartsi-iskoksia pintapoimintana oraspellosta (aluetta rajaavat koordinaatit x 6824 62 - 6824 68 y 3429 48 - 3429 52). Ranta-aluetta tarkastettiin Nuijanpohjan päästä lännessä (y 3429 10) asuinpaikan itäpuolelle (y 3429 60), missä kynnetty alue loppui, mutta asuinpaikkaan viittaavia löytöjä ei havaittu muualla. Havainto-olosuhteet olivat hyvät sillä pellon pinta oli sateen huuhtoma.

Asuinpaikkaa ei voi ajoittaa löytöjen perusteella, mutta melko matalan korkeussijainnin (82,5-85 m mpy verrattuna Päijänteen maksimikorkeuteen, joka on paikalla noin 92 m mpy) perusteella se ajoittunee kivikauden lopulle tai varhaismetallikauteen.

Inventointilöydöt

KM 31603, kvartsiytimiä ja -iskoksia, piiterä

3. 2. Muut mahdolliset muinaisjäännökset

Kohdenumero 00

Kylä	Nimi	Peruskartta	x/y/z
Skinnarila	Kaunistontie	3121 06 Valittula	6822 44 3430 55 85-87,5

Mj-tyyppi	Ajoitus	Lkm	Lk
Hakkaus	Hist.aika	1	-

Tila ja Rno	Maanomistaja
Pajapelto 1:556	Sysmän kunta PL 26 19701 Sysmä

Ympäristö

Kohde sijaitsee Sysmän kirkosta 1,4 km koilliseen, noin 150 m Rantalan talosta luoteeseen, pellolla olevalla laakealla kalliokumpareella.

Kohde

Kallioon on hakattu risti, jonka keskellä on kuoppa/piste (hakattu). Risti muodostuu kahdesta lounais-koillinen-suuntaisesta ja kahdesta kaakko-luode-suuntaisesta suoran viivan muodostamasta sakarasta, joiden välissä keskelle hakattu piste on. Lounais-koillinen-suuntaisten sakaroiden kärkien väli on 9 cm, ja kaakko-luode-suuntaisten 7,5 cm. Risti on epäsymmetrinen niin, että kaakko-luode-suuntaisista sakaroista toinen on toista pidempi. Sakaroissa hakatun uran keskimääräinen leveys on 6 mm.

Kuvat	Neg 123 670	Dia 31400
--------------	----------------	--------------

Kohdenumero 00

Kylä	Nimi	Peruskartta	x/y/z
Suurikylä	Väihkölänmäki 2	3121 03 Sysmä	6822 84 3428 75 noin 100

Mj-tyyppi	Ajoitus	Lkm	Lk
Kiviröykkiö	Hist.aika	1	-

Tila ja Rno

Suurkylä 1:458

MaanomistajaStreng Peter Augustinus
Suurkyläntie 2 as 002
19700 Sysmä**Ympäristö**

Kohde sijaitsee Sysmän kirkosta 1,3 km pohjoiskoilliseen. Se on maapohjalla kuusimetsän ja entisen pellon välissä

Kohde

Kiviröykkiö on kooltaan 1,5 m x 4 m ja matala, puolisen metriä. Se on turpeen, varpujen ja sammalen peittämä. Röykkiö on todennäköisesti peltoraunio.

Kohdenumero 00

Kylä	Nimi	Peruskartta	x/y/z
Käenmäki	Päivärinne	3121 03 Sysmä	6822 26 3428 84 105-110

Mj-tyyppi	Ajoitus	Lkm	Lk
Kiviröykkiöitä Rakennuksen perustuksia	Hist.aika	> 30 -	- -

Tila ja Rno	Maanomistaja
Metsäkylä 1:156	Sysmän kunta PL 26 19701 Sysmä

Ympäristö ja kohde

Kohde sijaitsee Sysmän kirkosta 800 m luoteeseen. Alueella on kaski- tai peltoröykkiöitä ja ilmeisesti rakennuksen perustuksia katajaa kasvavassa kallioisessa maastossa. Röykkiöitä kairatessa todettiin hiukan humusta ja kivennäismaata.

Jäljistä päätellen alueella on aiemmin harrastettu metallinilmaisintä.

4. Hajalöytöpaikat

Kohdenumero 77

Kylä	Nimi	Peruskartta	x/y/z
Käenmäki	Väihkölänmäki	3121 03 Sysmä	6822 54 3428 54 120-122,5

Mj-tyyppi	Ajoitus	Lkm	Lk
Löytöpaikka	Rautakausi	1	III

Tila ja Rno

Hirvelä II 1:48

Maanomistaja

Streng Ellan Annette
6 KP

19700 Sysmä

Sterng Paul Augustinus

Suurkyläntie 2 as 001

19700 Sysmä

Salokoski Vivi Helmine

Sepänkatu 17 A 12

00150 Helsinki

Ympäristö

Laaja, korkea mäki-alue.

Kohde

Mäen laelta on saatu talteen kalliosyvennyksestä rautakauden lopun esineitä, mutta kohdetta ei kuitenkaan ole tulkittu kiinteäksi muinaisjäännökseksi.

Aiemmat löydöt

KM 28887 kupurasolki

KM 29691 kaivauslöytöjä

Lähilöytöjä

Sysmä 88 Taimiston torppa uhrikallio 750 m itään

Tutkimukset

Miettinen 1996 koekaivaus

Kohdenumero 00

Kylä	Nimi	Peruskartta	x/y/z
Otamo	Niemensivu	3121 06 Valittula	? ? ?
Mj-tyyppi	Ajoitus	Lkm	Lk
Hajalöytöpaikka	Rautakausi	1	-

Tila ja Rno

Maanomistaja

Niemensivu

-

Ympäristö

Niemensivun tila Otamon kylässä. Saattaa olla inventointialueella. Löytöpaikka on Koivusen mukaan Ala-Vehkajärven korkea rantatörmä.

Kohde

Raha oli ollut kiven kolossa sammaleen alla, noin 5 cm syvällä.

Aiemmat löydöt

KM 13627 anglosaksinen raha

Tutkimukset

Koivunen 1965 inventointi, kohde 93

Huomautuksia

Koska Koivusen mukaan paikalla ei ollut mitään erikoista havaittavissa, paikka on ilmeisesti ollut Koivusen tiedossa, ja on mahdollisesti edelleen selvitetävissä.

Kohdenumero	00		
Kylä	Nimi	Peruskartta	x/y/z
Suurikylä	Sysmäälä	3121 03 Sysmä	6821 50 - 80 ? 3429 20 - 50 ?
Mj-tyyppi	Ajoitus	Lkm	Lk
Hajalöytöpaikka		1	-
Tila ja Rno	Maanomistaja		

Ympäristö

Lappuluettelon mukaan (katso Lahden kaupunginmuseon kansio) Sysmän kotiseutumuseossa olevan riipushioimen on "Löyt. Pauli Uurasmaa (os. Vesal? 4 C 24 Kerava) 1950-luvun lopulla Sysmän Suurkylästä Sysmäälän tilan (omist. Paavo Uurasmaa os. Sysmä) maalta n. 100 m kirkosta (kirkkoaidan toisella puolella) Alhio nimisellä pellolla perunaa nostettaessa ruokamullasta. (Ks MSE verif. No 17)"

Jos löytöpaikka on sadan metrin päässä kirkosta, se on inventointialueella. Toisaalta Alhio on noin 800 m päässä kirkosta Voipaalan puolella (Sysmä 16 Alhio). Mahdollisesti kyseessä on toinen samanniminen paikka. Myös Suurkylä viittaa enemmän kirkon lähelle kuin Voipaalaan. Paikkakuntalaiset saattaisivat tietää paikan Paavo Uurasmaan nimen perusteella.

Aiemmat löydöt

Sysmä kotiseutumuseo, riipushioin

5. Yhteenveto

Sysmän kunnan kaava-alueen inventoinnissa tarkastettiin kaikki alueen ennestään tunnetut kiinteät esihistorialliset muinaisjäännökset, joita tunnettiin yksitoista. Näistä uhrikiviä tai -kallioita on eniten eli kuusi kappaletta. Rautakautisia kalmistoja on kolme tai neljä ja kivikautisia asuinpaikkoja yksi.

Eräiden ennestään tunnettujen kohteiden osalta tehtiin uusia havaintoja, mm. uhrikivien kuppien määrästä ja niiden luonteesta. Sijaintitietojen osalta tehtiin täsmennyksiä ja huomautuksia epätarkoista koordinaateista.

Inventoinnissa löytyi uusia esihistoriallisia kohteita yksitoista, joten Sysmän keskusta-alueen muinaisjäännösten määrä kaksinkertaistui. Yksi kohde tosin on hiukan kaava-alueen ulkopuolella. Uusista kohteista pääosa eli kahdeksan on uhrikiviä tai -kallioita. Lisäksi löydettiin kivikautiset ja varhaismetallikautiset asuinpaikat sekä rautakautiseen asuinpaikkaan viittaavia löytöjä.

Sekä ennestään tunnetuista että uusista kohteista pääosa on rautakautisia, lähinnä kuppikiviä ja kalmistoja. Kiinnostavia löytöjä ovat samaan ajanjaksoon ajoittuvat asuinpaikkalöydöt ja niihin liittyvät merkit metallinvalannasta. On kuitenkin pidettävä mielessä että rautakautisia esineitä on voitu hyödyntää ainakin keskiajalla. Samoin osa kuppikivistä voi olla rautakautta nuorempia tai niiden käyttö on saattanut jatkua historialliselle ajalle saakka.

Lahti 16.12.1999

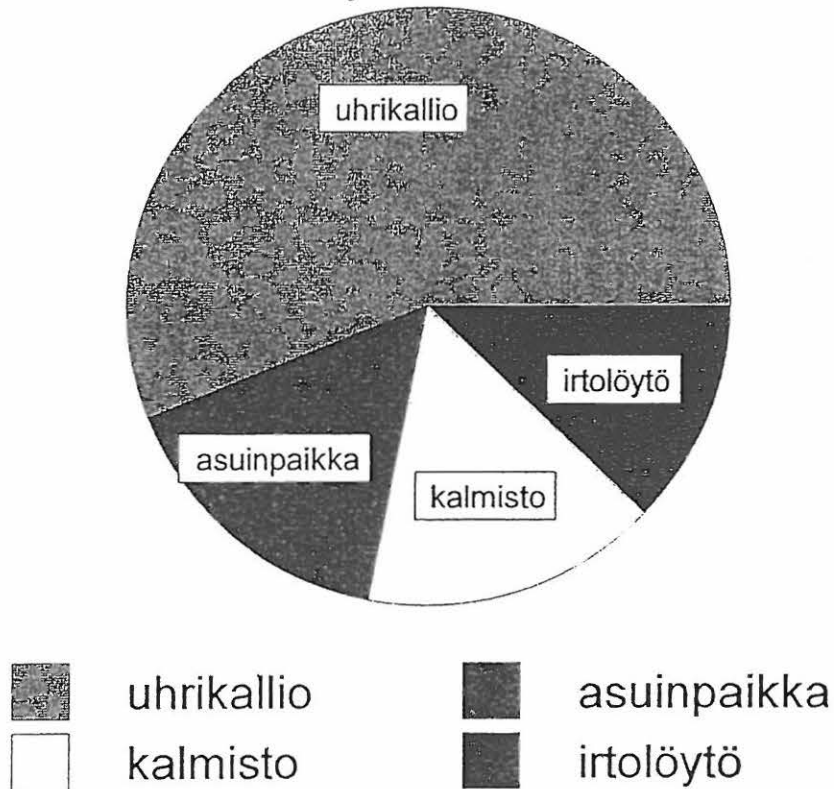

Hannu Poutiainen

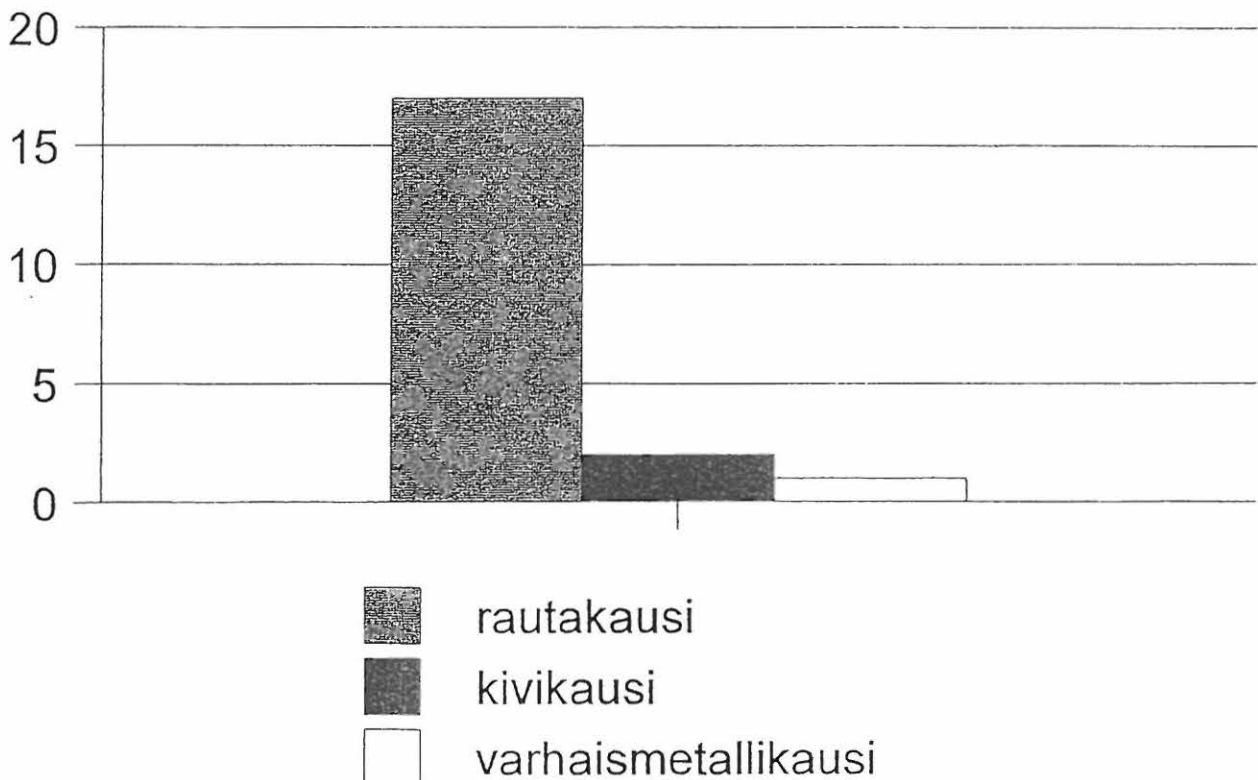
Antti Bilund

Sysmän keskustan inventointi 1999

muinaisjäännöskohteet

Kohteet aikakausitain

Negatiiviluettelo

Alkuperäisiä negatiiveja (123 631 -) 685 säilytetään Lahden kaupunginmuseon kuva-arkistossa.

Kuvaaja H. Poutiainen ellei kuvan kohdalla toisin mainita.

No	Pvm	Suunta	Kohde
123 631	18.5.	E	Sysmä 20 Surmakivi. Uhrikallion keskiosaa ja siinä olevia kuppeja.
123 632	18.5.	E	Sysmä 20 Surmakivi. Uhrikallion keskiosaa ja siinä olevia kuppeja. Kupit liiduttuna.
123 633	18.5.	E	Sysmä 20 Surmakivi. Työkuva. Uhrikallion lounaisosaa ja siinä olevia kuppeja. Antti Bilund puhdistaa kallion pintaa.
123 634	18.5.	ENE	Sysmä 20 Surmakivi. Yleiskuva. Etualalla koillispään 1-2 kuppia (alempi epävarma). Muut kupit ovat kallion takaosassa. Kallion takana Surmakivi ja sen ympärillä (kuvassa pääasiassa kivistä oikealle) hautaröykkiötä. Taustalla pensaikon takana Sysmän kirkon edustalla oleva pysäköintialue.
123 635	18.5.	NNW	Sysmä 23 Suurikylä. Kohdekuva. Etualalla uhrikiveen kiinnitetty rauhoitustaulu ja Suopellontieltä kivelle laskeutuvien laattaportaiden alapää. Taustalla Majutveden rantaan laskevaa peltorinnettä.
123 636	18.5.	NW	Sysmä 23 Suurikylä. Työkuva. Antti Bilund liituaa kuppeja.
123 637	18.5.	NNW	Sysmä 23 Suurikylä. Kohdekuva. Uhrikiven kupit liiduttu. Etualalla uhrikiveen kiinnitetty rauhoitustaulu ja Suopellontieltä kivelle laskeutuvien laattaportaiden alapää. Taustalla Majutveden rantaan laskevaa peltorinnettä.
123 638	18.5.	N	Sysmä 23 Suurikylä. Yleiskuva.
123 639	18.5.	NE	Sysmä 24 Simolanrinne. Yleiskuva.
123 640	18.5.	S	Sysmä 24 Simolanrinne. Yleiskuva.
123 641	18.5.	ylhäältä	Sysmä 24 Simolanrinne. Kohdekuva. Uhrikiven kupit liiduttuna.
123 642	18.5.	NW	Sysmä 71 Saha. Yleiskuva.
123 643	18.5.	NW	Sysmä 71 Saha. Yleiskuva.
123 644	19.5.	W	Sysmä 85 Akanoja. Uhrikallion itäreunan kupit.
123 645	19.5.	N	Sysmä 85 Akanoja. Uhrikallion itäreunan kupit liiduttuna.
123 646	19.5.	E	Sysmä 19 Seurakunnan maa. Kuppikallion itäpuolella olevassa talossa asuva Rauni Hakala (s. 1924) kertoo lapsuudenaikaisia muistojaan kuppikalliosta. Kalliossa näkyy etualalla kuppeja.
123 647	19.5.	E	Sysmä 19 Seurakunnan maa. Kuppikallion itäpuolella olevassa talossa asuva Rauni Hakala (s. 1924) kertoo lapsuudenaikaisia muistojaan kuppikalliosta. Kalliossa näkyy etualalla kuppeja.
123 648	19.5.	E	Sysmä 19 Seurakunnan maa. Uhrikallion eteläosa ja siinä olevia kuppeja. Etualalla kallion kaakkoisosassa itäreunan päällä olevat kupit liiduttuna.
123 649	19.5.	W	Sysmä 19 Seurakunnan maa. Uhrikallio.
123 650	19.5.	W	Sysmä 19 Seurakunnan maa. Uhrikallion kaakkoiskulman kupit.
123 651	19.5.	W	Sysmä 19 Seurakunnan maa. Uhrikallion itäreunan kupit.
123 652	19.5.		Sysmä 19 Seurakunnan maa. Yleiskuva.
123 653	19.5.	NW	Sysmä 86 Seurakuntatalo. Yleiskuva.
123 654	19.5.		Sysmä 86 Seurakuntatalo.

No	Pvm	Suunta	Kohde
123 655	19.5.		Sysmä 86 Seurakuntatalo. Työkuva.
123 656	19.5.		Sysmä 25 Nevala. Yleiskuva.
123 657	19.5.	ylhäältä	Sysmä 87 Leppäkorventie. Kohdekuva.
123 658	19.5.	SW	Sysmä 87 Leppäkorventie. Yleiskuva.
123 659	19.5.	NNW	Sysmä 21 Ihananiemi. Yleiskuva Suopellontien itäpuolisesta alueesta, jolta Sysmän kunta oli kuorinut pellon pintamaan kasoihin. Etualalla olevista kahdesta lähimmästä kasasta ja niiden väliseltä kuoritulta alueelta on otettu talteen rautakautisia löytöjä. Taustalla Sysmä 82 Haapasaari. Kuvannut Piritta Häkälä.
123 660	19.5.	ENE	Sysmä 21 Ihananiemi. Vanhapelto eli Pekkasen pelto.
123 661	19.5.	E	Sysmä 88 Taimiston torppa. Työkuva. Jouni Virkki, Kalle Lappinen, Joonas Streng ja Antti Bilund puhdistavat juuri löytyneen kuppikallion pintaa.
123 662	19.5.	S	Sysmä 88 Taimiston torppa. Kuppikallio. Kuva ylhäältä.
123 663	19.5.		Sysmä 88 Taimiston torppa. Työkuva.
123 664	19.5.	NNW	Sysmä 88 Taimiston torppa. Kohdekuva. Suurin osa kupeista on etualalla, kallion oikealla laidalla. Kallion vieritse kulkee Suurenkyläntie. Taustalla notkon takana on Suurenkylän kartano, ja lähempänä tien takana sen sikalarakennus.
123 665	19.5.	ylhäältä	Sysmä 88 Taimiston torppa. Kallion länsilaidalla oleva rengasmaisen kuppiryhmä, jossa on seitsemän kuppia.
123 666	19.5.	ESE	Sysmä 22 Kirkkovainio. Yleiskuva. Kivikautinen asuinpaikka sijaitsee rinteen yläosassa (ilmeisesti lähinnä kuvan keskustasta oikealle) nurmen peittämällä piha- ja puutarha-alueella, mutta saattaa ulottua alemmas kynnetylle pellollekin. Mäen päällä oikealla Suurenkylän kartanon päärakennus.
123 667	19.5.	WNW	Sysmä 82 Haapasaari. Yleiskuva. Rautakautinen muinaisjäännös on lehtipuiden alla olevalla matalalla kumpareella. Kuvattu lännestä tulevan ja Haapasaaren pohjoispuolitse kulkevan kevyenliikenteenväylän sillan länsipäästä.
123 668	20.5.	NNE	Sysmä 21 Ihananiemi. Yleiskuva röykkiöalueen itäosasta, joka on jäänyt osittain vasemmalla olevan Suopellontien ja pyörätien alle.
123 669	20.5.	NE	Sysmä 21 Ihananiemi. Yleiskuva röykkiöalueen läntisimmästä osasta.
123 670	20.5.	ylhäältä	Sysmä Kaunistontie. Kallion pintaan hakattu ristikuvio.
123 671	20.5.	S	Sysmä 90 Lopperi. Etualalla on uhrikallion eteläosassa eli sen laella olevia kuppeja ylhäältä etelästä kuvattuna. Taustalla näkyy muita kuppeja loivasti laskevalla silokallion pinnalla. Kupit ovat liituamatta.
123 672	20.5.	SSE	Sysmä 90 Lopperi. Etualalla on uhrikallion eteläosassa eli sen laella olevia kuppeja. Taustalla näkyy muita kuppeja loivasti laskevalla silokallion pinnalla. Kupit ovat liidulla merkittynä.
123 673	20.5.	N	Sysmä 90 Lopperi. Yleiskuva uhrikalliosta ja sen ympäristöstä. Etualalla on uhrikallion vasemmalla puolella kalliolle kivenraivauksessa nostettu kivi, joka inventoinnin yhteydessä vieritettiin pois. Taustalla vasemmalla on lato. Lopperin tilan talouskeskus on kauempana sen suunnassa. Taustalla oikealla on mäki, jolla sijaitsee vesitorni.

No	Pvm	Suunta	Kohde
123 674	21.5.	ylhäältä	Sysmä 91 Jyrtinlampi. Kohdekuva. Kuvan keskellä näkyy uhrikiven kaakkoisreunalla, kiven alaosassa olevalla tasanteella sijaitseva kuppi ylhäältä pohjoiskoillisesta kuvattuna. Kuvannut Piritta Häkälä.
123 675	21.5.	SSW	Sysmä 91 Jyrtinlampi. Yleiskuva uhrikivestä ja sen ympäristöstä. Kuva on otettu kiven lounaispuolella sähkölinjojen risteyksessä olevan pylvään luota. Taustalla keskellä Jyrtinlampi. Kuvannut Piritta Häkälä.
123 676	21.5.	ylhäältä	Sysmä 91 Jyrtinlampi. Kohdekuva. Uhrikivi ja sen kupit ylhäältä lounaasta kuvattuna. Oikeanpuoleisin kuppi on kiven alaosassa olevalla tasanteella, muut kolme kiven laella. Kuvannut Piritta Häkälä.
123 677	21.5.	SSW	Sysmä 92 Toivolan koulu. Uhrikallio ja osa siinä olevista kupeista. Osa kupeista on taaempänä aivan kivijalan lähellä ja lähellä kallion kärkeä kuvan oikean reunan tienoilla. Vasemmalla (kallion päällä) oleva rakennus on Toivolan koulu. Taustalla oikealla on Väihkölän koulu.
123 678	21.5.	E	Sysmä 92 Toivolan koulu. Uhrikallion kuppeja. Taustalla Toivolan koulun kivijalkaa.
123 679	24.5.	NE	Sysmä 93 Rantala. Kohdekuva. Kupit ovat uhrikiven vasemmalla laidalla. Kuppeja on kahdeksan kappaletta. Kuvannut Antti Bilund.
123 680	24.5.	W (?)	Sysmä 93 Rantala. Kohdekuva. Uhrikiven kupit kuvattuna ylhäältä lännestä. Kuvannut Antti Bilund.
123 681	27.5.	NW	Sysmä 89 Kukkulanmäki. Varhaismetallikautinen asuinpaikka kuvattuna harjanteen laen lounaispäästä Ala-Vehkajärvelle päin. Asuinpaikka on kuvan keskiosassa, harjanteen kärjessä, rinteiden alaosassa, katajaa kasvavalla alueella. Kuvannut Piritta Häkälä.
123 682	28.5.	SSW	Sysmä 42 Vanhanpaikanpelto. Yleiskuva kivikautiselta asuinpaikalta. Kuvannut Piritta Häkälä.
123 683	28.5.	SE	Sysmä 43 Pajalahdenpelto. Yleiskuva kivikautiselta asuinpaikalta. Kuvannut Piritta Häkälä.
123 684	28.5.	NE	Sysmä. Mynnilän Linnaanvuori (sijainti x 6829 70, y 3432 75, ei ole todettu muinaisjäännökseksi).
123 685	28.5.	NE	Sysmä. Mynnilän Linnaanvuori (sijainti x 6829 70, y 3432 75, ei ole todettu muinaisjäännökseksi).

Sysmän kaava-alueen arkeologinen inventointi 1999

Diapositiiviluettelo

Alkuperäisiä diapositiiveja (31 387 - 31 410) säilytetään Lahden kaupunginmuseon kuva-arkistossa.

Kuvaaja on H. Poutiainen ellei kuvan kohdalla toisin mainita.

No	Pvm	Suunta	Kohde
31 387	18.5.	E	Sysmä 20 Surmakivi. Uhrikallion keskiosaa ja siinä olevia kuppeja.
31 388	18.5.	E	Sysmä 20 Surmakivi. Uhrikallion keskiosaa ja siinä olevia kuppeja. Kupit liiduttuna.
31 389	18.5.	E	Sysmä 20 Surmakivi. Työkuva. Uhrikallion lounaisosaa ja siinä olevia kuppeja. Antti Bilund puhdistaa kallion pintaa.
31 390	18.5.	ENE	Sysmä 20 Surmakivi. Yleiskuva. Etualalla koillispään 1-2 kuppia (alempi epävarma). Muut kupit ovat kallion takaosassa. Kallion takana Surmakivi ja sen ympärillä (kuvassa pääasiassa kivistä oikealle) hautaröykkiötä. Taustalla pensaikon takana Sysmän kirkon edustalla oleva pysäköintialue.
31 391	18.5.	NNW	Sysmä 23 Suurikylä. Kohdekuva. Etualalla uhrikiveen kiinnitetty rauhoitustaulu ja Suopellontieltä kivelle laskeutuvien laattaportaiden alapää. Taustalla Majutveden rantaan laskevaa peltorinnettä.
31 392	18.5.	NNW	Sysmä 23 Suurikylä. Kohdekuva. Uhrikiven kupit liiduttu. Etualalla uhrikiveen kiinnitetty rauhoitustaulu ja Suopellontieltä kivelle laskeutuvien laattaportaiden alapää. Taustalla Majutveden rantaan laskevaa peltorinnettä.
31 393	18.5.	ylhäältä	Sysmä 24 Simolanrinne. Kohdekuva. Uhrikiven kupit liiduttuna.
31 394	19.5.	E	Sysmä 19 Seurakunnan maa. Uhrikallion eteläosa ja siinä olevia kuppeja. Etualalla kallion kaakkoisosassa itäreunan päällä olevat kupit liiduttuna.
31 395	19.5.	E	Sysmä 86 Seurakuntatalo. Mahdollisen uhrikallion (yksi epävarma kuppi laella) koillislaidan pystypinnassa oleva hakkaus. Merkkijonon pituus on 80 cm ja korkeimman numeron korkeus on 22 cm.
31 396	19.5.	NNW	Sysmä 88 Taimiston torppa. Kohdekuva. Suurin osa kupeista on etualalla, kallion oikealla laidalla. Kallion vieritse kulkee Suurenkyläntie. Taustalla notkon takana on Suurenkylän kartano, ja lähempänä tien takana sen sikalarakennus.
31 397	19.5.	ylhäältä	Sysmä 88 Taimiston torppa. Kallion länsilaidalla oleva rengasmainen kuppiryhmä, jossa on seitsemän kuppia.
31 398	19.5.	NNW	Sysmä 88 Taimiston torppa. Työkuva. Piritta Häkälä merkitsee kuppeja liidulla.
31 399	19.5.	ESE	Sysmä 22 Kirkkovainio. Yleiskuva. Kivikautinen asuinpaikka sijaitsee rinteeseen yläosassa (ilmeisesti lähinnä kuvan keskustasta oikealle) nurmen peittämällä piha- ja puutarha-alueella, mutta saattaa ulottua alemmas kynnetylle pellollekin. Mäen päällä oikealla Suurenkylän kartanon päärakennus.
31 400	20.5.	ylhäältä	Sysmä Kaunistontie. Kallion pintaan hakattu ristikuvio.

No	Pvm	Suunta	Kohde
31 401	20.5.	S	Sysmä 90 Lopperi. Etualalla on uhrikallion eteläosassa eli sen laella olevia kuppeja ylhäältä etelästä kuvattuna. Taustalla näkyy muita kuppeja loivasti laskevalla silokallion pinnalla. Kupit ovat liitua-
31 402	20.5.	SSE	Sysmä 90 Lopperi. Etualalla on uhrikallion eteläosassa eli sen laella olevia kuppeja. Taustalla näkyy muita kuppeja loivasti laskevalla silokallion pinnalla. Kupit ovat liidulla merkittynä.
31 403	20.5.	N	Sysmä 90 Lopperi. Yleiskuva uhrikalliosta ja sen ympäristöstä. Etualalla on uhrikallion vasemmalla puolella kalliolle kivenraivaus-
31 404	20.5.	N	Sysmä 90 Lopperi. Työkuva. Antti Bilund, Piritta Häkälä ja Kalle Lappinen tarkastelevat uhrikallion kuppeja.
31 405	21.5.	ylhäältä	Sysmä 91 Jyrtinglampi. Kohdekuva. Uhrikivi ja sen kupit ylhäältä lounaasta kuvattuna. Oikeanpuoleisin kuppi on kiven alaosassa olevalla tasanteella, muut kolme kiven laella. Kuvannut Piritta Häkälä.
31 406	21.5.	SSW	Sysmä 91 Jyrtinglampi. Yleiskuva uhrikivestä ja sen ympäristöstä. Kuva on otettu kiven lounaispuolella sähkölinjojen risteyksessä olevan pylvään luota. Taustalla keskellä Jyrtinglampi. Kuvannut Piritta Häkälä.
31 407	21.5.	ylhäältä	Sysmä 91 Jyrtinglampi. Työkuva. Uhrikivi ja sen kupit ylhäältä lounaasta kuvattuna. Piritta Häkälä tekee muistiinpanoja.
31 408	21.5.	SSW	Sysmä 92 Toivolankoulu. Uhrikallio ja osa siinä olevista kupeista. Osa kupeista on taaempana aivan kivijalan lähellä ja lähellä kallion kärkeä kuvan oikean reunan tienoilla. Vasemmalla (kallion päällä) oleva rakennus on Toivolankoulu. Taustalla oikealla on Väihkylän koulu.
31 409	24.5.	NE	Sysmä 93 Rantala. Kohdekuva. Kupit ovat uhrikiven vasemmalla laidalla. Kuppeja on kahdeksan kappaletta. Kuvannut Antti Bilund.
31 410	27.5.	NW	Sysmä 89 Kukkulanmäki. Varhaismetallikautinen asuinpaikka kuvattuna harjanteen laen lounaispäästä Ala-Vehkajärvelle päin. Asuinpaikka on kuvan keskiosassa, harjanteen kärjessä, rinteän alaosassa, katajaa kasvavalla alueella. Kuvannut Piritta Häkälä.

Pk-ote 3121 03 Sysmä ja 3121 06 Valittula 1985 (pällepainatus) 1992

Sysmän keskustan muinaisjäännöskohteet (numerointi viittaa luetteloihin 1 ja 2)